

Nationaal Coördinator Groningen

Kwartaal rapportage

april - juni 2017

Inhoud

Leeswijzer—3

1 Schadeherstel—4

- 1.1 Schadeafhandeling—4
- 1.2 Arbitreren Bodembeweging—8
- 1.3 Afhandeling complexe schadegevallen door NCG—9
- 1.4 Commissie Bijzondere Situaties—9
- 1.5 Opgekochte woningen NAM—9

2 Gebiedsgericht werken en versterken—11

- 2.1 Versterkingsprogramma's—11
- 2.2 Inspectieproces—11
- 2.3 Versterkingsadviezen—12
- 2.4 Uitgevoerde inspecties—13
- 2.5 Informatiebijeenkomsten—15

3 Instrumentarium—20

- 3.1 Instrumenten in uitvoering—20
- 3.2 Instrumenten in ontwikkeling—22

4 Maatschappelijke en bestuurlijke stuurgroep—24

- 4.1 Plan van aanpak nieuw schadeprotocol—24
- 4.2 NPR—25
- 4.3 Nieuwbouw—25
- 4.4 Evaluatie Pilot Koopinstrument—25
- 4.5 Addendum MJP—25

5 Kansrijk—26

- 5.1 Onderwijs—26
- 5.2 Zorg—27
- 5.3 Infrastructuur—27
- 5.4 Industrie—28
- 5.5 Risico- en crisisbeheersing—28
- 5.6 Agrarische sector—29
- 5.7 Energietransitie—29
- 5.8 Economie—29
- 5.9 Leefbaarheid—31
- 5.10 Cultureel Erfgoed—32
- 5.11 Wonen—33

6 Onderzoeken—34

- 6.1 Kennisplatforms—34
- 6.2 Critical review—35
- 6.3 Review vijf leefbaarheidsonderzoeken—35
- 6.4 CBS Woningmarktontwikkelingen rondom het Groningenveld—35
- 6.5 Evaluatie pilot Koopinstrument—35
- 6.6 Vervolg woningmarkt- en leefbaarheidsonderzoek OTB en CMO STAMM—36
- 6.7 Regionale Marktindicator Groningen—36
- 6.8 Gronings Perspectief—36
- 6.9 Onderzoek oorzaken schade—36

6.10	Methodiek voor beoordeling schade—37
6.11	Meetinstrumentarium—37
6.12	Industrie—38
6.13	NEN—38
6.14	Infrastructuur—38
6.15	Proeftuin Onderdendam—38
7	Organisatie—39
7.1	Personele bezetting—39
7.2	Afhandeling klachten en Wob-verzoeken—39
8	Financiën—41
8.1	Inleiding—41
8.2	Meerjarenprogramma, begrotingsmutaties en bestedingen NCG—41
8.3	Uitgavenontwikkeling bestuursakkoord en aanvullende afspraken—43

Leeswijzer

Voor u ligt de kwartaalrapportage van het tweede kwartaal van 2017 van Nationaal Coördinator Groningen (NCG). De rapportage bestaat uit acht onderdelen. Het eerste onderdeel gaat over schadeherstel. De voortgang van het schadeherstel is inzichtelijk gemaakt door middel van cijfers over onder andere reguliere schade, acuut onveilige situaties en complexe schade. Het tweede onderdeel gaat over het inspectie- en versterkingsprogramma en de gebiedsgerichte aanpak. In het derde onderdeel wordt de stand van zaken met betrekking tot het instrumentarium weergegeven, met onderscheid tussen instrumenten die in uitvoering en instrumenten die in ontwikkeling zijn. Onderwerpen die in het tweede kwartaal in de maatschappelijke en bestuurlijke stuurgroep zijn besproken, komen in onderdeel vier aan de orde. Het vijfde onderdeel geeft de thematische aanpak op de verschillende beleidsterreinen van NCG weer. Onderdeel zes gaat over onderzoek en kennisontwikkeling gerelateerd aan aardbevingen en een leefbaar en kansrijk Groningen. De personele bezetting, afhandeling van klachten en Wob-verzoeken komt in onderdeel zeven aan de orde. De rapportage sluit af met onderdeel acht waarin een overzicht wordt gegeven van de bestedingen van NCG.

1 Schadeherstel

1.1 Schadeafhandeling

Dit hoofdstuk schetst het verloop van de schadeafhandeling. Dat gebeurt aan de hand van gegevens over de schadeafhandeling van Centrum Veilig Wonen (CVW), de behandeling van complexe schadegevallen door NCG en de behandeling van schadezaken door de Arbitrer Bodembeweging en de Commissie Bijzondere Situaties.

De rapportage richt zich op de afhandeling volgens het oude schadeprotocol. Zodra wordt gestart met het afhandelen volgens een nieuw schadeprotocol, worden ook daar gegevens over toegevoegd. Vanaf 31 maart 2017 tot het einde van het tweede kwartaal zijn 1.745 schades gemeld.

1.1.1 Afhandeling reguliere schades

In onderstaande tabel staan de gegevens over de afhandeling van reguliere schades. Dit betreft zowel de gegevens over het afgelopen kwartaal als de gegevens over de schadeafhandeling vanaf 13 augustus 2012 (start van overzicht over de schadeafhandeling door NAM en CVW) tot en met het einde van het tweede kwartaal van 2017. CVW werkt met een continue werkvoorraad waarvan deze rapportage een momentopname is.

Tabel 1. Schadeafhandeling door CVW¹

CVW schadeafhandeling	Q2 (27-03 t/m 25-06)		Totaal
Schademeldingen en inspecties	Q2	2017	Vanaf start schade afhandeling (NAM + CVW)
Aantal binnengekomen meldingen	2.181	4.629	80.982
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Waarvan meldingen welke in behandeling worden genomen onder nieuwe schadeprotocol</i> 	1.745	1.745	1.745
Totaal aantal meldingen in behandeling (stand op 25-06-2017)	12.509	-	-
Meldingen geïnspecteerd door eerstelijns schade-expert	579	2.736	77.842
Eerstelijns rapportage verzonden aan melder	3.553	4.778	77.032
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Waarvan rapporten met erkende schade</i> 	284	726	53.305
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Waarvan rapportages met enkel niet-erkende schade</i> 	3.269	4.052	23.727
Contra-expertise	Q2	2017	Sinds 5-1-2015
Contra-experts aan de slag	327	756	9.534
Contra-rapportages ontvangen door CVW	322	886	9.040
Akkoord tussen eerstelijns schade-expert en contra-expert	402	1.067	6.045

¹ De gegevens in deze tabel zijn gebaseerd op gegevens van CVW, zoals ontvangen op 30 juni 2017.

Disakkoord (tussen eerstelijns schade-expert en contra-expert)	469	996	2.386
Afgesloten meldingen	Q2	2017	Vanaf start schade afhandeling (NAM + CVW)
Akkoord van melder ontvangen n.a.v. eerstelijns rapportage	350	863	46.737
Akkoord van melder ontvangen n.a.v. contra-expert	539	1.174	6.651
Totaal aantal akkoord van meldingen	889	2.037	53.388
• <i>Waarvan akkoord op herstel door CVW</i>	259	523	5.934
• <i>Waarvan akkoord op herstel door aannemer melder</i>	72	241	3.123
• <i>Waarvan akkoord op uitbetaling schadebedrag</i>	511	1.180	17.946
• <i>Waarvan oude NAM-akkoorden/correcties</i>	47	93	26.385
Rapporten met enkel niet-erkende schade	567	1.337	14.888

Van de verzonden eerstelijnsrapporten is er in een groot aantal gevallen geen schade door bodembeweging (als gevolg van de gaswinning) geconstateerd. Dit aantal is relatief hoog door de verzending van de rapporten aan de randen van het aardbevingsgebied.

In het vorige kwartaal is gerapporteerd dat de kwaliteitsslag in de rapportages leidde tot een afname in het aantal verzonden rapporten. Het tempo is in dit kwartaal weer toegenomen.

In het tweede kwartaal is door ongeveer 39% van de melders bij CVW met schade door bodembeweging (als gevolg van de gaswinning) gekozen voor herstel in plaats van uitbetaling. Dit is wederom een lichte stijging ten opzichte van het vorige kwartaal.

CVW werkt continu aan verbetering van de registratie in het CRM-systeem. Dit leidt er toe dat getallen in de verschillende kwartalen niet altijd optellen tot het geheel.

1.1.2

Acuut onveilige situaties

In het tweede kwartaal zijn in totaal 117 meldingen van een acuut onveilige situatie gedaan. Meldingen van acuut onveilige situaties komen op verschillende manieren bij CVW binnen (onder andere via de 'rode knop' op de homepage van CVW, schade-expert, contra-expert, aannemer of bewonerscontactcentrum). Bij 22 van deze meldingen bleek daadwerkelijk sprake te zijn van een acuut onveilige situatie.

Tabel 2. Acuut onveilige situaties²

Acuut onveilige situatiemeldingen	Q2	2017	Totaal (vanaf 1-1-2016)
Acuut onveilige situaties	117	221	651
<i>Waarvan beoordeeld als niet acuut</i>	95	179	504
<i>Waarvan geconstateerd als acuut</i>	22	42	147
Waarvan een noodmaatregel gesteld is	15	29	109
Waarvan contact met de gemeente is gezocht	7	13	38

1.1.3

Overige cijfers CVW

De rapportcijfers laten zien dat de tevredenheid over CVW grotendeels stabiel blijft. Het cijfer over de vaste contactpersoon en het schadeherstel is hoger dan in het vorige kwartaal.

Voor gesloten dossiers die de afgelopen twaalf maanden tot een akkoord hebben geleid, is het gemiddelde schadebedrag € 1.510,-. Dat is lager dan het gemiddelde schadebedrag over 2016. Dat was € 1.712,-.

Tabel 3. Overige cijfers CVW³

Aanvullende informatie	Q2	2017	Sinds 5-1-2015
Gemiddeld rapportcijfer schademelders algemeen	6,2	5,8	6,8
Gemiddeld rapportcijfer over meldingsproces	7,5	7,6	7,9
Gemiddeld rapportcijfer bezoek expert	5,3	4,7	6,8
Gemiddeld rapportcijfer over expertiserapport	4,3	3,7	6,1
Gemiddeld rapportcijfer over schadeherstel	8,8	7,9	8,3
Gemiddeld rapportcijfer over vaste contactpersoon	7,3	6,6	7,3
Ontvangen klachten m.b.t. schade	64	107	371
Ontvangen klachten m.b.t. versterken ⁴	7	11	33

Tabel 4. Gemiddeld schadebedrag⁵

Gemiddeld schadebedrag	O.b.v. dossier gemeld en afgehandeld in de laatste 12 maanden
Gemiddeld schadebedrag excl. C-schade rapporten	€ 1.510,72

² De gegevens in deze tabel zijn gebaseerd op gegevens van CVW, zoals ontvangen op 30 juni 2017.

³ De gegevens in deze tabel zijn gebaseerd op gegevens van CVW, zoals ontvangen op 30 juni 2017.

⁴ Inclusief klachten binnen het PRBE-traject.

⁵ De gegevens in deze tabel zijn gebaseerd op gegevens van CVW, zoals ontvangen op 30 juni 2017.

1.1.4 *Proef 'Afhandeling schade buitengebied'*

Aan het einde van het eerste kwartaal hebben alle schademelders in fase 1 van de proef 'Afhandeling schade buitengebied' hun beoordelingsrapport ontvangen. CVW is bezig met het inrichten van het second opinion traject. Deze bewoners ontvangen op korte termijn het aanbod van de voucher en hebben dan 12 maanden de gelegenheid om af te wegen of ze het aanbod van de voucher willen aannemen, dan wel gebruik willen maken van de second opinion. In fase 2 en 3 van de proef worden nog eens 900 schademeldingen onderzocht.

1.1.5 *Nieuw schadeprotocol*

In het tweede kwartaal is gewerkt aan de totstandkoming van een nieuw schadeprotocol. Dit is gebeurd in nauwe samenwerking met de stuurgroepen en op basis van adviezen van vele deskundigen met verschillende achtergronden (maatschappelijk, technisch, juridisch). Over het concept protocol en de vervolgstappen wordt in het derde kwartaal verder gesproken met de stuurgroepen.

Gekoppeld aan het nieuwe schadeprotocol heeft NCG een uitvraag gedaan aan de TU Delft om een advies uit te brengen over de wijze waarop schades onderzocht en beoordeeld zouden moeten worden. Dit leidt tot een handboek. Een concept van dit advies is met de stuurgroepen gedeeld. Gekoppeld aan de methodiek worden ook kwaliteitseisen opgesteld.

Tijdens het Nationaal Bestuurlijk overleg van 29 juni 2017 is uitgesproken dat de ambitie is zo spoedig als mogelijk te starten met het opnemen en beoordelen van schade en tot overeenstemming over het protocol te komen.

1.1.6 *Schone lei*

Afgesproken is dat alle bewoners die op 31 maart 2017 een openstaande schademeldingen hadden, een voucher aangeboden krijgen van NAM voor het herstel van schade. Dat aanbod geldt ook voor bewoners met eenzijdig gesloten dossiers.

Het aanbod geldt eenmalig en per adres. Het aanbod komt boven op de uitbetaling of het herstel van de erkende schade wanneer daar sprake van is.

Bewoners met eenzijdig gesloten dossiers, erkende schade tot 1500,- en enkel c-schades ontvangen een voucher voor maximaal 1500,- bestemd voor herstel. Bewoners met erkende schade tussen de 1500,- en 5500,- ontvangen een voucher met een bedrag ter hoogte van de erkende schade. Daarboven is sprake van maatwerk.

Er zijn circa 9000 brieven verstuurd aan de bewoners met eenzijdig gesloten dossiers. Zo spoedig mogelijk volgen de overige brieven, waaronder circa 1500 brieven aan de bewoners in fase 1 van de proef 'Afhandeling schade buitengebied'. Op circa 4000 adressen is kleinere of niet aardbevingsgerelateerde schade geconstateerd. Bij ruim 1500 adressen is sprake van schade tussen de € 1000,- en € 5500,-. Bij circa 1000 adressen is sprake van maatwerk. Bewoners in deze categorieën ontvangen nog een brief met een aanbod voor een voucher van CVW. Deze aantallen zijn indicatief.

In de meeste gevallen (met uitzondering van de eenzijdig gesloten dossiers) is sprake van een bedenktijd voor de bewoner van twaalf maanden. Het gaat daardoor enige tijd duren voordat een eindbeeld ontstaat. In de volgende kwartaalrapportage wordt over de stand van zaken gerapporteerd. Dan kunnen ook de meer exacte aantallen binnen de verschillende categorieën worden weergegeven.

1.2 Arbiter Bodembeweging

Het aantal meldingen bij de Arbiter Bodembeweging is in vergelijking met het aantal meldingen in het eerste kwartaal gedaald. Het aantal verzoeken om een arbiter in te schakelen is echter nog altijd hoger dan de arbiter kan afhandelen. Met betrokken partijen is overlegd en gezocht naar mogelijkheden om zaken sneller af te handelen. Het gesprek daarover is zo goed als afgerond. Zodra het reglement hierop is aangepast, kan dit worden uitgevoerd voor nieuwe zaken die worden aangemeld bij de arbiter. Voor de reeds aangemelde zaken wordt nog naar een oplossing gezocht voor een snelle afhandeling. Voorzien is dat het reglement in augustus wordt aangepast, zodanig dat de arbiter kan besluiten af te zien van schouw en/of zitting bij zaken tot 4.000,-. Aan bewoners met een melding bij de arbiter van voor de wijzigingsdatum zal de keuze worden voorgelegd of de beoordeling volgens het oude of nieuwe reglement zou moeten plaatsvinden. Op de uitvoering hiervan vinden voorbereidingen plaats en is ook extra capaciteit in gezet.

Om een indicatie te geven van de huidige wachttijd voordat een zaak wordt behandeld door de arbiter: In juni zijn geschillen behandeld die in januari van dit jaar zijn aangemeld.

Het is zorgelijk dat het overleg over een snellere afhandeling van zaken zo lang duurt. De wachttijd voor aanvragers blijft toenemen en is nu onacceptabel groot. Het komt bovenop een proces voor een eigenaar dat vaak al jaren duurt. De arbiter heeft al klachten hierover ontvangen en ook het aantal verzoeken om voorrang neemt toe. Alleen in geval van psychische of medische nood of in geval van onveilige situaties krijgt een zaak voorrang. De arbiter beslist of een zaak met voorrang wordt gepland.

Er is een extra arbiter toegevoegd aan het team, evenals extra ondersteuning.

Het aantal vaststellingsovereenkomsten (schikkingen) is gedaald en het aantal uitspraken stijgt. Tot nu toe werden in ongeveer evenveel zaken een uitspraak gedaan als geschikt. In het tweede kwartaal heeft een verschuiving plaatsgevonden als gevolg van de voorwaarden die worden gesteld in de waardevermeerderingsregeling. Bij een uitspraak van de arbiter kan de eigenaar, indien hij ook aan de overige voorwaarden voldoet, aanspraak maken op deze regeling. Bij een schikking is dit niet aan de orde.

Tabel 5. Arbiter Bodembeweging⁶

	Q2	2017	Totaal (va. mei 2016)
Binnengekomen zaken	327	978	1422
Afgeronde zaken	80	167	265
<i>waarvan ingetrokken</i>	5	7	11
<i>waarvan niet ontvankelijk</i>	0	0	1
<i>waarvan schikking vooraf</i>	20	36	49
<i>waarvan uitspraak</i>	36	78	112
<i>waarvan vaststellingsovereenkomst</i>	19	46	92

⁶ De arbiters hebben inmiddels hun dossiers ook in een CRM systeem ingevoerd. Dit leidt ertoe dat getallen niet altijd bij elkaar optellen met getallen van vorige kwartalen tot het totaal.

1.3 Afhandeling complexe schadegevallen door NCG

Aan het eind van het tweede kwartaal van 2017 waren 134 complexe dossiers bij NCG in behandeling. Dat is een lichte toename ten opzichte van het eerste kwartaal. Gedurende het tweede kwartaal zijn 39 dossiers aangemeld en zijn 42 dossiers afgehandeld. Van de 42 afgehandelde dossiers waren 17 daadwerkelijk complex. Dat is een toename ten opzichte van het eerste kwartaal. De gemiddelde doorlooptijd van deze dossiers bedroeg 231 dagen. Er zijn 25 dossiers als niet-complex beoordeeld. Deze dossiers vereisten wel een significante inspanning (beoordelen, doorverwijzen en/of het op gang helpen van een vastgelopen regulier schadeproces).

Tabel 6. Complexe schades

	Q2	2017
Dossiers in behandeling (stand op 30-06-2017)	134	n.v.t.
Aangemelde dossiers	39	73
Afgeronde dossiers	42	85
• Waarvan complex	17	29
• Waarvan beoordeeld als niet complex	25	56

1.4 Commissie Bijzondere Situaties

De Commissie Bijzondere Situaties heeft in het tweede kwartaal negen nieuwe aanmeldingen gekregen en acht aanmeldingen afgehandeld. In de onderstaande tabel staat een overzicht van alle dossiers.

Tabel 7. Commissie Bijzondere Situaties

	Q2	2017	Cumulatief (vanaf 15-4-2014)
Aantal aanmeldingen	9	16	221
Afgehandelde aanmeldingen	8	18	196 ⁷
Nog openstaand (stand op 30-06-2017)	27	n.v.t.	n.v.t.
Aantal gevallen waarin de CBS in heeft besloten een woning op te laten kopen door NAM ⁸	3	0	38

1.5 Opgekochte woningen NAM

In specifieke situaties gaat NAM over tot aankoop van een woning of gebouw. Redenen voor aankoop zijn complexe schades, een advies van de Commissie Bijzondere Situaties of om de woning als testwoning⁹ te kunnen gebruiken. In de onderstaande tabel staat een overzicht van het aantal tot nu toe opgekochte woningen door NAM.

⁷ In het tweede kwartaal van 2017 is een eerder gesloten dossier heropend. Het totaal aantal afgehandelde aanmeldingen zoals gerapporteerd in de rapportage over het eerste kwartaal van 2017 en de afgehandelde aanmeldingen in het tweede kwartaal 2017 tellen daardoor niet op tot 196.

⁸ De Commissie Bijzondere Situaties rapporteert het aantal gevallen waarin zij heeft besloten een woning op te laten kopen door NAM. De opdracht aan NAM wordt pas gegeven op het moment dat de eigenaar van de woning hiermee akkoord is. Het aantal gevallen waarin daadwerkelijke koop heeft plaatsgevonden is weergegeven in tabel 8 (bron: NAM). De doorlooptijd tussen het verstrekken van de opdracht door de Commissie Bijzondere Situaties aan NAM en daadwerkelijke koop van de woning varieert per geval.

⁹ NAM heeft via een regionale makelaar acht testwoningen gekocht. Dankzij onderzoek aan deze woningen wordt steeds meer bekend over hoe gebouwen versterkt kunnen worden. De testwoningen staan model voor soortgelijke huizen in de regio. Bron: <http://www.nam.nl/nam-en-de-samenleving/groningen-gasveld-specifieke-regelingen/aangekochte-woningen.html>

Tabel 8. Opgekochte woningen NAM¹⁰

Reden aankoop	Q2	2017	Cumulatief (vanaf sept. 2013)
Testwoningen	0	0	8
Bijzondere situatie	0	3	32
Complexe schade	0	1	34
Totaal aantal opgekochte woningen	0	4	74
<i>Waarvan gesloopt</i>	0	2	15
<i>Waarvan verkocht</i>	2	8	17

¹⁰ Deze tabel is gebaseerd op gegevens van NAM, zoals ontvangen op 4 juli 2017.

2 Gebiedsgericht werken en versterken

2.1 Versterkingsprogramma's

2.1.1 2016

In 2016 is een inspectie- en engineeringsprogramma vastgesteld voor 1.450 gebouwen. In december 2016 is de conclusie getrokken dat deze allemaal versterkt dienen te worden. De doelstelling is dat een deel nog in 2017 in uitvoering wordt genomen. Dat betekent dat de benodigde versterkingsmaatregelen worden uitgevoerd. De voorbereidingen om te komen tot overeenstemming met de bewoners op basis van een definitief ontwerp is in volle gang. Ook hier geldt dat niet alle adressen gelijktijdig kunnen worden uitgevoerd. De eerste stap is het presenteren van de sterkteberekening, daarna worden versterkingsadviezen ontwikkeld waarin de benodigde versterkingsmaatregelen worden uitgewerkt, daarover worden bewoners geïnformeerd. Vervolgens moet dit in samenspraak met de bewoners leiden tot een definitief ontwerp, waarin eventuele koppelkansen zijn meegenomen. Koppelkansen kunnen individuele wensen van bewoners zijn, maar ook gebiedsoverstijgende zaken zoals een herstructureringsplan.

2.1.2 2017 (eerste helft)

In het meerjarenprogramma 2017-2021 is het inspectie- en engineeringsprogramma vastgesteld voor woningen die in het eerste half jaar van 2017 zouden worden geïnspecteerd. In dit kwartaal zijn inspecties uitgevoerd. Er zijn nog geen sterkteberekeningen beschikbaar.

2.1.3 2017 (tweede helft)

In het meerjarenprogramma 2017-2021 is bepaald dat de invulling van het inspectie- en engineeringsprogramma voor de tweede helft van 2017 in een addendum wordt vastgesteld. In het tweede kwartaal heeft NCG in samenspraak met gemeenten inhoud gegeven aan het addendum. De inspecties zullen in de tweede helft van 2017 worden uitgevoerd. Alle bewoners van de betreffende adressen zijn voor publicatie van het addendum (deels in juni, deels in juli) uitgenodigd voor een informatiebijeenkomst om ze persoonlijk te informeren.

2.2 Inspectieproces

In het laatste kwartaal van 2016 zijn inspecties gestart die voor de eerste helft van 2017 gepland waren. In 2017 zijn 1740 inspecties uitgevoerd. Met het aantal uitgevoerde inspecties wordt nog niet het voorziene aantal behaald voor het eerste half jaar van 2017. De komende weken vindt een inhaalactie plaats om zoveel mogelijk overeenkomstig planning te werken. De adressen die gepland waren voor inspecties in het eerste en tweede kwartaal, maar waar de inspectie toch na 1 juli zal plaatsvinden worden uitgevoerd onder de NPR 2015. Eigenaren en bewoners die onderdeel uitmaken van het inspectie- engineeringsprogramma voor het tweede half jaar van 2017 zijn inmiddels uitgenodigd voor een eerste informatiebijeenkomst. Deze informatiebijeenkomsten hebben allemaal voor 7 juli 2017 plaatsgevonden.

2.2.1 Bijzonderheden

- In Middelstum loopt de planning van het eerste half jaar tot juli/augustus;
- In Slochteren en Schildwolde hebben de inspecties vertraging opgelopen, omdat er verschil van inzicht was tussen CVW en de woningcorporatie over de toepassing van asbestwetgeving. Dit heeft inmiddels tot een gewijzigde werkwijze geleid, waardoor de inspecties opgestart kunnen worden.

- In Ten Boer moeten de inspecties voor meerlaagse bouw nog uitgevoerd worden.
- Delfzijl verliep vlot, vanwege een beperkt aantal woningtypen en inspectiebureaus dat is ingezet.
- In Eemshoek liepen de inspecties moeizamer. Daar wordt gewerkt met tien inspectiebureaus, wat tot afstemmingsrisico's leidt. Ook is sprake van veel verschillende woningtypen en in sommige straten willen bewoners niet meewerken aan inspecties. Hierdoor is sprake van een beperkte uitloop (maximaal 1 maand met voornamelijk validatie inspecties).

2.3 Versterkingsadviezen

In april en mei 2017 zijn verschillende bewonersavonden georganiseerd (zie de tabellen per gemeente) voor alle bewoners waarvan dit jaar het versterkingsadvies verwacht wordt. CVW heeft tijdens deze bijeenkomsten een technische presentatie gegeven over wat de engineeringfase inhoudt. Ook is aan de bewoners de verwachte planning van het verschijnen van versterkingsadviezen van hun woning gepresenteerd.

De versterkingsadviezen (VA's) voor de eerste duizend woningen zijn inmiddels geleverd door CVW aan NCG. De bureaus die de VA's opleveren hebben moeite om het tempo van aanlevering bij te benen. Bij een flink aantal VA's bleek dat deze van onvoldoende kwaliteit waren om goede vervolgesprekken te voeren met de eigenaren en huurders. De snelheid waarmee de VA's tot stand moesten komen en de oorspronkelijke vraagspecificatie (vooral technische insteek) hebben hiertoe geleid. Dit heeft als gevolg dat NCG op specifieke punten VA's opnieuw laat toetsen door CVW. Dit zorgt voor vertraging in de oplevering van een aantal VA's aan de bewoners. De adressen die dit betreft zijn hierover voor de zomervakantie geïnformeerd.

2.3.1 Projecten

Hoewel ze onderdeel uitmaken van het reguliere versterkingsprogramma zijn er een aantal projecten die nadere aandacht verdienen:

- **Opwierde:** Op 1 april en 1 mei zijn de VA's binnengekomen voor de 398 woningen in Opwierde-Zuid in Appingedam. Deze zijn gedeeld met de eigenaren en bewoners op 31 mei en 1 juni. De overgrote meerderheid van de bewoners was hierbij aanwezig. De overige eigenaren zijn thuis bezocht. Er zijn twee types te onderscheiden (165 vliesgevelwoningen en 233 traditioneel gemetselde woningen). Vanwege de impact van de versterking is de bewoners van de gemetselde woningen voorgesteld om in gezamenlijkheid een alternatief 'sloop-nieuwbouw' te ontwikkelen. Op respectievelijk 13 en 14 juni zijn de eigenaren en huurders ingelicht over dit proces. Ingeschat wordt dat een zorgvuldig onderzoek naar een alternatief, samen met de bewoners, een half jaar overleg zal vergen. In het geval van de vliesgevelwoningen dienen de hoekwoningen te worden voorzien van een hoeksteun. Bij de tussenwoningen wordt aanvullend een bescheiden versterkingsmaatregel uitgevoerd.
- **Slochteren:** In Woudbloem worden tien woningen aan de Scharmer Ae versterkt. Deze karakteristieke woningen zijn eigendom van woningcorporatie Lefier. Met de huurders is overeenstemming over tijdelijke huisvesting. Ook omwonenden zijn geïnformeerd over de plannen en de vergunningen zijn aangevraagd.
- **Dorpshuizen:** In Siddeburen is in nauw overleg gewerkt met de initiatiefgroep van MFC Siddeburen aan de realisatie van verbouwingsplannen in combinatie met versterking. Inmiddels is de koers helder: de kerk, die onlangs gemeentelijk monument is geworden, wordt versterkt en verbouwd. Ook acht andere dorpshuizen staan in de startblokken om aan de slag te gaan met de versterking. Dit moest wachten tot overeenstemming was over het financieel

mandaat tussen NCG en NAM voor de dorpshuizen. Deze discussie is inmiddels afgerond en de versterkingspunten kunnen in gesprek met de dorpshuisbesturen over het vervolg.

- **Monumenten:** In Overschild zijn drie rijksmonumenten geïnspecteerd en beoordeeld. Op basis van deze ervaringen is de werkwijze voor inspectie en beoordeling gespecificeerd voor monumentale panden. Er zijn extra waarborgen vastgelegd om onnodige schade aan monumenten te voorkomen.
- **Agrarisch:** In Overschild zijn tevens drie karakteristieke agrarische bedrijven geïnspecteerd, waarbij alle opstallen zijn meegenomen. De resultaten zullen aanwijzingen geven voor de wijze van beoordeling en de vraag of schuren en stallen, gezien de veiligheidsrisico's, moeten worden beoordeeld of niet. Tevens worden vraagstukken als modernisering en asbestverwijdering bij de versterking betrokken.
- **Eemsmond:** In Eemsmond wordt ervaring opgedaan met de versterking en schadeherstel van een woning en bedrijf in Kantens.

2.3.2

Bewoners

Zodra de VA's gereed zijn, start het gesprek met de eigenaren en huurders over koppelkansen. Ook wordt, in samenwerking met de lokale stuurgroepen, gezocht naar samenhang met de gemeentelijke visies en plannen van woningcorporaties. NCG merkt dat dit intensieve trajecten zijn; de afwegingen die bewoners moeten maken zijn in veel gevallen ingrijpend. Hier is tijd voor nodig.

Om in te kunnen spelen op deze intensieve begeleiding maakt NCG sinds het tweede kwartaal mede gebruik van de bewonersbegeleiders van CVW. Hierdoor is de beschikbare bewonersbegeleiding vergroot. Deze samenwerking verloopt prima. Het enige knelpunt is de informatie-uitwisseling. Dat is (nog) niet centraal geregeld. Daarnaast ziet NCG dat in de verschillende gebieden bewoners zich organiseren, al dan niet in samenwerking met de lokale dorpsbelangen en de gemeente, om gezamenlijk na te denken over de uitvoering van de versterking.

2.3.3

Bijzonderheden

Het versterkingspunt in de gemeente Ten Boer is verhuisd van de Lessenaar in Ten Post naar het winkelcentrum in Ten Boer. Hiermee is het versterkingspunt in het hart van het dorp terecht gekomen. De inwoners hebben hier zeer positief op gereageerd. Daar waar in Ten Post bijna geen contact met inwoners was, is dat nu dagelijks wel het geval.

De bewonersbegeleiding van de Heft in eigen Hand zaken wordt langzamerhand opgestart voor het begeleiden van bewoners naar de wisselwoningen. Dit geeft een wisselend beeld qua zelfredzaamheid van de bewoners en de benodigde begeleiding. De benodigde zelfredzaamheid die van deelnemers aan deze pilot wordt gevraagd is niet altijd mogelijk. Binnen de pilot wordt hier extra in ondersteund. Voor toekomstige deelnemers zal op basis van deze ervaringen vooraf nadrukkelijk worden getoetst of deelnemers in staat zijn om in hoge mate zelfstandig het versterkingstraject te doorlopen.

2.4

Uitgevoerde inspecties

In het meerjarenprogramma 2017-2021 is opgenomen welke gebieden in het eerste half jaar worden geïnspecteerd. In het onderstaande overzicht is weergegeven welke aantallen hiervan zijn gerealiseerd in het eerste en tweede kwartaal. Daarnaast wordt ook inzicht gegeven welke aantallen in het gehele gebied (vaak een dorp) inmiddels zijn uitgevoerd.

Tabel 9. Uitgevoerde inspecties binnen prioritaire gebiedsaanpak NCG¹¹

Gebieden	Inspecties Q2 (27-03-17 t/m 25-06-17)	2017 (1-1-17 t/m 25-06-17)	Totaal (1-1-15 t/m 25- 06-2017)
Loppersum	97	162	597
't Zandt	27	55	187
Ten Post	4	34	140
Lellens	20	21	22
Winneweer	31	31	32
Overschild	50	87	120
Ronde 1 incl. Opwierde-Zuid (Appingedam)	0	4	624
Middelstum	32	32	32
Stedum	28	29	29
Ten Boer	86	98	98
Woltersum	0	10	10
Delfzijl Noord	281	474	474
Holwierde	0	0	0
Opwierde (Appingedam Ronde 2)	387	559	696
Slochteren	3	3	3
Schildwolde	25	31	31
Uithuizen	57	63	63
Kantens	18	26	32
Zandeweer	17	21	27
Totaal	1163	1740	3217

Tabel 10. Transitieprojecten buiten prioritaire gebiedsaanpak¹²

	Q2 (27-03-17 t/m 25-06-17)	2017 (1-1-17 t/m 25- 06-17)	Totaal (1-1-15 t/m 25- 06-17)
Inspecties	0	0	1.540

Tabel 11: Bouwkundig versterken¹³

Voortgang	Q2 (27-03-17 t/m 25-06-17)	2017 (1-1-17 t/m 25-06-17)	Totaal (1-1-15 t/m 25-06-17)
Versterking gerealiseerd bij gebouwen	8	12	571
Versterking gerealiseerd bij PRBE's ¹⁴	214	391	2.202
Totaal	222	403	2.773

¹¹ De cijfers in deze tabel zijn gebaseerd op gegevens van CVW, zoals ontvangen op 17 juli 2017.

¹² De cijfers in deze tabel zijn gebaseerd op gegevens van CVW, zoals ontvangen op 6 juli 2017.

¹³ De cijfers in deze tabel zijn gebaseerd op gegevens van CVW, zoals ontvangen op 6 juli 2017.

¹⁴ PRBE = Potential Risc Building Element.

2.5 Informatiebijeenkomsten

NCG organiseert regelmatig bewonersbijeenkomsten. Vaste momenten zijn de aankondiging van de start van het inspectie- en engineeringprogramma. NCG hecht er waarde aan om mensen hierover persoonlijk te informeren. Zo hebben alle informatiebijeenkomsten plaatsgevonden voor de inspecties van het tweede half jaar in het addendum op 7 juli zijn gepubliceerd.

Ook worden bijeenkomsten georganiseerd om de resultaten van de sterkteberekening te presenteren, zodat bewoners direct hun vragen kunnen stellen als zij worden geïnformeerd dat hun woning moet worden versterkt.

Daarnaast worden bijeenkomsten georganiseerd om de versterkingsmaatregelen te presenteren. Hier wordt dan ook een technische toelichting op het plan gegeven.

Dergelijke bijeenkomsten worden opgevolgd door kleinere bijeenkomsten of persoonlijke gesprekken met onder andere bewonersbegeleiders.

Hieronder staat een overzicht van de activiteiten en voortgang van de verschillende versterkingspunten van NCG in het tweede kwartaal van 2017. Er wordt gerapporteerd over:

- Het aantal informatiebijeenkomsten;
- Het opkomstpercentage bij informatiebijeenkomsten¹⁵;
- Het aantal bezoekers van de versterkingspunten;
- Pilotprojecten;
- Bijzonderheden.

Tabel 12. Versterkingspunt Appingedam

Versterkingspunt Appingedam	Q2
Aantal informatiebijeenkomsten	6
Indicatie percentage opkomst aantal bezoekers informatiebijeenkomsten	70%
Aantal bezoekers versterkingspunt	Circa 25
	Totaal
Pilots	-
Bijzonderheden	Op 31 mei en 1 juni zijn de versterkingsadviezen gepresenteerd aan de bewoners van de vliesgevelwoningen respectievelijk de gemetselde woningen. Op 13 juni zijn de eigenaren van de gemetselde woningen bijgepraat over de ontwikkelingen inzake het alternatief voor sloop/nieuwbouw. Op 14 juni zijn de huurders van de gemetselde woningen, in twee bijeenkomsten, hierover ingelicht. De eigenaren van de hoeksteunwoningen (de hoekwoningen van de vliesgevelwoningen) hebben op 14 juni informatie ontvangen over het proces van versterkingsadvies naar definitief ontwerp.

¹⁵ Dit betreft een indicatie dat stand is gekomen door het aantal verstuurde brieven te delen door het aantal deelnemers.

Tabel 13. Versterkingspunt Loppersum

Versterkingspunt Loppersum	Q2
Aantal informatiebijeenkomsten	2
Indicatie percentage opkomst aantal bezoekers informatiebijeenkomsten	19 april: 60% 22 juni: 50%
Aantal bezoekers versterkingspunt	Ca. 15
	Totaal
Pilots	<p><u>Project 43 (CVW)</u> – eerste bouwfase bijna afgerond, in augustus worden de eerste woningen weer in gebruik genomen en start de tweede bouwfase.</p> <p><u>Transitie pilots (18 woningen, CVW)</u> – Gesprekken n.a.v. de versterkingsadviezen vinden plaats, energie-expert wordt ingezet.</p> <p><u>Pilot winkelstraat (26 ondernemers, NCG)</u> – inspectie- en versterkingsprogramma is opgestart. De inspecties zijn afgerond, een klankbordgroep is samengesteld.</p> <p><u>Pilot zorgcomplex</u> – projectgroep richt zich op zorgvisie lange termijn in relatie tot de versterkingsopgave.</p>
Bijzonderheden	<p>Op 19 april is een bewonersbijeenkomst gehouden waar de bewoners zijn ingelicht over de versterkingsadviezen. Deze avond is medegedeeld in welke maand het versterkingsadvies voor de bewoners wordt verwacht. Op 22 juni vindt de bewonersbijeenkomst plaats voor de bewoners van woningen die in het derde en vierde kwartaal van 2017 geïnspecteerd worden.</p>

Tabel 14. Versterkingspunt 't Zandt

Versterkingspunt 't Zandt (dorpen 't Zandt en Middelstum)	Q2	
Aantal informatiebijeenkomsten	't Zandt: 5	Middelstum: 1
Indicatie percentage opkomst aantal bezoekers informatiebijeenkomsten	6 april: 100% 17 mei: 65% 30 mei: 45% 19 juni: 90% 28 juni: 65%	27 juni: 50%
Aantal bezoekers versterkingspunt	15	n.v.t.
Totaal		
Pilots	Pilot business case 't Zandt - over verkenning van alternatieve aanwending van versterkingsmiddelen ('financieel mandaat'), passend bij de gemeentelijke visie op de woningvoorraad in 't Zandt. Parallellen met business case van Opwierde-Zuid in Appingedam.	
Bijzonderheden	Gemeente Loppersum, Woongroep Marenland en NCG hebben op basis van het 'financieel mandaat' gezamenlijk vastgesteld dat ze met de bewoners (eigenaren en huurders) van de betreffende woningen (Hink Oostingstraat 2 t/m 34) willen onderzoeken of sloop/herhuisvesting gerealiseerd kan worden. Versterken blijft in beeld en wordt opgepakt als blijkt dat het alternatief niet haalbaar is (ijking medio september 2017).	

Tabel 15. Versterkingspunt Ten Boer

Versterkingspunt Ten Boer	Q2	
Aantal informatiebijeenkomsten	3	
Indicatie percentage opkomst aantal bezoekers informatiebijeenkomsten	19 juni: 42% 20 juni: 39% 27 juni: 31%	
Aantal bezoekers versterkingspunt	31	

Tabel 16. Versterkingspunt Overschild

Versterkingspunt Overschild	Q2
Aantal informatiebijeenkomsten	3
Indicatie percentage opkomst aantal bezoekers informatiebijeenkomsten	9 mei: 80 % 26 juni: 50 % 3 juli: 72%
Aantal bezoekers versterkingspunt	16 bezoekers in Overschild en 5 in Slochteren
	Totaal
Pilots	<u>Erfgoed pilot en Agro pilot</u> : als de versterkingsadviezen gereed zijn, kunnen we vervolgstappen ondernemen. Voor de inspectie van cultureel erfgoed is het werkproces aangepast, zodanig dat recht wordt gedaan aan de monumentale of karakteristieke waarde van een pand.
Bijzonderheden	Op 29 mei en 20 juni heeft dorpsbelangen Overschild twee bijeenkomsten georganiseerd om alle inwoners mee te nemen in de opgave voor Overschild op het gebied van versterken.

Tabel 17. Versterkingspunt Delfzijl

Versterkingspunt Delfzijl	Q2
Aantal informatiebijeenkomsten	1 Holwierde
Indicatie percentage opkomst aantal bezoekers informatiebijeenkomsten	23%
Aantal bezoekers versterkingspunt	8
	Totaal
Pilots	Geen pilots in dit kwartaal In Holwierde en Spijk zijn 2 blokken van 4 woningen in voorbereiding binnen de pilot 'Heft in eigen hand'. Hierbij wordt nu inzet gevraagd van de bewonersbegeleiders van NCG.
Bijzonderheden	Voor de informatieavond in Holwierde zijn alle bewoners uitgenodigd (450 adressen), de opkomst was hoog.

Tabel 18. Versterkingspunt Eemsmond

Versterkingspunt Eemsmond	Q2
Aantal informatiebijeenkomsten	Cohenstraat 10 adressen (ouderen) Zandeweer, informatieavond gecombineerd met een gemeentelijke bespreking met inwoners over de 'woonvisie'
Indicatie percentage opkomst aantal bezoekers informatiebijeenkomsten	4 adressen van de 10 voor Cohenstraat Opkomst 'Zandeweer' 50 personen
Aantal bezoekers versterkingspunt	2
Totaal	
Pilots	3 heftdossiers in voorbereiding waarbij bewonersbegeleiders betrokken zijn
Bijzonderheden	1 dossier versterken van een boerderij/congrescentrum is in voorbereiding. Hierbij is een projectgroep incl. projectleider en bewonersbegeleider van het versterkingspunt betrokken.

3 Instrumentarium

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het instrumentarium van NCG. Het beschrijft de stand van zaken rondom de verschillende regelingen. Het instrumentarium van NCG kan worden ingedeeld in twee categorieën:

- Instrumenten in uitvoering: dit zijn instrumenten die in werking zijn getreden en zich op dit moment in de beheersfase bevinden. Er wordt gerapporteerd over de voortgang.
- Instrumenten in ontwikkeling: dit zijn instrumenten die nog niet in werking zijn getreden. Er wordt gerapporteerd over activiteiten met betrekking tot de ontwikkeling van het instrument.

3.1 Instrumenten in uitvoering

3.1.1 *Pilot Koopinstrument*

In juni 2016 zijn 55 woningen geselecteerd voor opkoop vanuit de Pilot Koopinstrument. Wanneer blijkt dat er door tussentijdse verkoop van woningen of andere redenen opnieuw ruimte binnen het budget van €10 miljoen vrijkomt, dan wordt de volgende woning op de lotingslijst geselecteerd. Het gaat op dit moment om acht woningen. Deze bewoners hebben een aanbod gekregen volgens dezelfde systematiek als de eerste groep van 55 geselecteerden.

De eerste woningen uit de pilot zijn sinds april 2017 opgekocht. Op dit moment heeft van 23 woningen de overdracht plaatsgevonden. Per woning wordt bekeken of deze inzetbaar is als wisselwoning. Wisselwoningen doen dienst als tijdelijke huisvesting voor bewoners van woningen die versterkt moeten worden. Indien woningen niet ingezet worden als wisselwoning, dan wordt bekeken of de woning weer te koop gezet wordt.

De evaluatie van de Pilot Koopinstrument is in mei 2017 door onderzoeksinstituut OTB afgerond. Daarbij is aangegeven dat NCG in overleg gaat met de maatschappelijke en bestuurlijke stuurgroepen over een vervolg en hun input gebruikt om met een voorstel te komen. Dit voorstel wordt in de zomer van 2017 verwacht.

Tabel 19 : Stand van zaken op 15 juni

Stand van zaken	Aantal
Koopovereenkomsten ondertekend	42
Lopende second-opinions	1
Regeling verlaten, waarvan 12 regulier zijn verkocht	19
Verkoper in beraad op het gedane aanbod	0
Nader onderzoek woning op asbest	1
Totaal	63

3.1.2 *Instrument ten behoeve van nieuwbouw*

De herijkte nieuwbouwregeling van NAM is op 3 juli gestart. De regeling is het resultaat van intensief overleg tussen Nationaal Coördinator Groningen, regionale overheden, maatschappelijke partijen en NAM aan de hand van de kaders uit het meerjarenprogramma 2017-2021. Doel van de regeling is om stagnatie van nieuwbouwprojecten in het aardbevingsgebied te voorkomen en aardbevingsbestendige maatregelen bij nieuwbouw te stimuleren. De regeling biedt

daartoe technische ondersteuning en een financiële vergoeding voor de redelijke meerkosten die voortkomen uit de toepassing van de Nederlandse Praktijk Richtlijn 9998 (NPR) bij nieuwbouwprojecten.

De herijkte nieuwbouwregeling volgt de interim nieuwbouwregeling van NAM op. Met de interim nieuwbouwregeling is tot op heden € 117 miljoen aan redelijke meerkosten toegekend, waarvan ongeveer € 90 miljoen in de gemeente Groningen.

Alle nieuwe aanvragen worden conform de nieuwe regeling in behandeling genomen. Dit geldt ook met terugwerkende kracht tot 23 december 2016. Op verzoek van regionale bestuurders wordt de herijkte nieuwbouwregeling aan een aantal nader te bepalen externe partijen met specialistische kennis van de bouwpraktijk voorgelegd. Als de reflectie tot aanpassing van de regeling leidt ten gunste van de aanvrager, geldt dit met terugwerkende kracht vanaf 23 december 2016.

3.1.3

Regeling waardevermeerdering

De (nieuwe) regeling waardevermeerdering woningen gaswinning Groningenveld is op 3 april 2017 opengesteld voor schadegevallen vanaf 1 januari 2016.

Woningeigenaren met een door Centrum Veilig Wonen erkende aardbevingsschade van minstens € 1.000,- kunnen, naast de vergoeding van de schade, een maximaal bedrag van € 4.000,- krijgen voor energiebesparende en energieopwekkende maatregelen. De regeling is bedoeld als compensatie voor overlast door aardbevingsschade. Het Samenwerkingsverband Noord-Nederland voert de regeling uit. In 2017 is € 40 miljoen beschikbaar voor de regeling.

Sinds het opstellen van de regeling zijn 1.025 subsidies aangevraagd en 714 subsidies toegekend. De meest toegepaste maatregelen zijn zonnepanelen/zonnecollectoren, HR++(+) glas en kozijnen vereist voor HR++(+)glas. De aanvragen kwamen vooral uit Groningen en Hoogezand-Sappemeer.

In de onderstaande tabellen zijn de aanvragen en toegepaste maatregelen uitgesplitst naar status, type maatregel en locatie.

Tabel 20. Status aanvragen

Status aanvragen t/m 04-07-2017	Aantal	Bedrag
Ontvangen aanvragen	1.025	
Buiten behandeling/afgewezen	77	
Verleend	714	€ 2.775.003
<i>waarvan schriftelijk:</i>	42	
Vastgesteld	0	

Tabel 21. Meest toegepaste maatregelen op basis van ontvangen aanvragen

Top 10 maatregelen t/m 04-07-2017	Aantal
Zonnepanelen en zonnecollectoren	450
HR++(+) glas	242
Kozijnen vereist voor HR++(+) glas	233
Combiketel met HR	189
Dak-, vloer- en gevelisolatie	145
Muurisolatie	48
Pelletkachel	34
(micro) HRe ketel	32
Zonneboiler	18
Warmtepomp	16

Tabel 22. Aantal verleende projecten binnen de meest voorkomende plaatsen

Top 10 plaatsen t/m 04-07-2017	Aantal
Groningen	184
Hoogezand-Sappemeer	165
Delfzijl	73
Menterwolde	66
Slochteren	46
Winsum	35
Bedum	27
Eemsmond	27
Appingedam	22
Ten Boer	17

3.2 Instrumenten in ontwikkeling

3.2.1 Woonbedrijf

De versterkingsopgave van NCG leidt tot vastgoedgerelateerde activiteiten zoals het opkopen, beheren, verkopen en/of slopen van bestaande panden. Daarnaast worden woningen gekocht van mensen met economische en sociaal-maatschappelijke problemen, zoals in de Pilot Koopinstrument. Voor de uitvoering van die activiteiten is besloten om een woonbedrijf op te richten.

In het tweede kwartaal van 2017 is verder gewerkt aan de oprichting van het woonbedrijf. De benodigde procedure voor oprichting bestaat uit:

- Een toetsing op het voornemen door het ministerie van Financiën en de Algemene Rekenkamer. De brief met het toetsingsverzoek wordt voor het zomerreces aan het ministerie van Financiën verzonden.
- Een voorhangprocedure in de Staten-Generaal. De voorhangprocedure houdt in dat een of beide Kamers der Staten-Generaal binnen een termijn van 30 dagen kunnen verzoeken om nadere inlichtingen over het voornemen tot oprichting van de entiteit en/of het oordeel uitspreken dat de voorgenomen rechtshandeling tot het oprichten van de entiteit een voorafgaande machtiging bij wet behoeft.

Daarnaast is goedkeuring van de Europese Commissie nodig om vanuit de Staat een financiële bijdrage te leveren aan het woonbedrijf. Daarvoor loopt een notificatieprocedure. De verwachting is dat bij het voorspoedig doorlopen van deze procedure het woonbedrijf in het vierde kwartaal van 2017 kan worden opgericht.

3.2.2 *Instrumentarium achterstallig onderhoud*

De verdere uitwerking van het instrumentarium voor achterstallig onderhoud is gepositioneerd binnen het traject van het erfgoedprogramma. Het gaat om financieringsmogelijkheden voor de aanpak van achterstallig onderhoud bij schadeherstel en versterking. Het uitgangspunt is dat een goed onderhouden monument, een sterker monument is. De exacte invulling van het instrument staat nog niet vast en is mede afhankelijk van de inhoudelijke keuzes die in het erfgoedprogramma voorgesteld worden.

3.2.3 *Regeling verduurzaming bij versterking*

Eigenaren van woningen die versterkt moet worden, komen in aanmerking voor subsidie voor verduurzamingsmaatregelen. De aanpak van NCG is dat er € 4000,- + € 3000,- subsidie beschikbaar komt om aanvullende verduurzamingsmaatregelen te realiseren. Dit geldt ook in geval van sloop/nieuwbouw. De € 3.000,- is een extra bedrag voor de eerste 500 particuliere woningen. Vooruitlopend op de NCG-regeling betekent dit dat voor de eerste 500 particuliere woningen €7.000,- aan verduurzamingsmaatregelen worden meegenomen in de versterkingsovereenkomst. Het uitgangspunt daarbij is dat het beste verduurzamingsresultaat voor de betreffende woning wordt gerealiseerd. De verduurzamingsvoorstellen voor de eerste 500 woningeigenaren en deelnemers van Heft in eigen Hand worden opgenomen in de versterkingsplannen voor de woning.

Uitgangspunt is dat voor particuliere eigenaren en huurders eenzelfde arrangement beschikbaar wordt gesteld. NCG wil met woningcorporaties afspraken maken om de huurwoningen extra te verduurzamen. Na de zomer wordt gerapporteerd hoe dit structureel kan worden vormgegeven.

4 Maatschappelijke en bestuurlijke stuurgroep

Sinds januari 2016 adviseren de maatschappelijke en bestuurlijke stuurgroep NCG over (de uitvoering van) het Meerjarenprogramma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen (MJP).

In het tweede kwartaal zijn de stuurgroepen een keer bijeen gekomen in een reguliere vergadering. Bij iedere stuurgroepvergadering geeft de NCG een toelichting op de uitvoering door NCG, de voortgang van onderzoeken en regelingen. In een extra bijeenkomst in mei is het addendum bij het MJP, de NPR en de evaluatie Pilot Koopinstrument besproken. In een extra bijeenkomst in juni is met name het schadeprotocol besproken en de nieuwbouwregeling. Ten slotte heeft de maatschappelijke stuurgroep een overleg gehad met de minister van Economische Zaken over het addendum MJP en de NPR. De bestuurlijke stuurgroep heeft in het Nationaal Bestuurlijk Overleg met de minister hierover gesproken.

Onder andere de volgende onderwerpen zijn in het eerste kwartaal besproken:

- Schade 2.0
- Invulling schone lei
- Nieuwbouw
- Addendum MJP
- NPR
- Evaluatie pilot koopinstrument, presentatie OTB TU Delft
- Verjaring
- Stand van zaken t.a.v. uitvoering (o.a. de versterkingsopgave).
- Stand van zaken t.a.v. regelingen (o.a. pilot Koopinstrument, achterstallig onderhoud,)
- Stand van zaken t.a.v. onderzoeken (o.a. critical review leefbaarheidsonderzoeken)
- Stand van zaken t.a.v. NAM op afstand
- Verslagen van de stuurgroep leefbaarheid
- Rechtsbijstandsverzekeringen
- MJP planning 2018-2022
- Critical Review Woningmarktonderzoeken
- Aanpak PGSS
- Kwartaalrapportage NCG Q1
- In de bestuurlijke stuurgroep is gesproken over de lump sum.

Hieronder volgt een korte toelichting op een aantal van de besproken onderwerpen.

4.1 Plan van aanpak nieuw schadeprotocol

NCG heeft beide stuurgroepen gevraagd te adviseren ten aanzien van de ontwikkeling van een nieuw schadeprotocol. De NAM is uit het schadeafhandelingsproces sinds 31 maart 2017. Er moet daarom een nieuw proces worden ontwikkeld voor de afhandeling van schade als gevolg van bodembeweging door gaswinning. Dit moet leiden tot een nieuw schadeprotocol. Het tweede kwartaal heeft intensief overleg plaatsgevonden tussen NCG en de stuurgroepen over de totstandkoming van een nieuw schadeprotocol. De stuurgroepen hebben vier pijlers geformuleerd die de basis moeten zijn voor een nieuw protocol. De pijlers zijn: verantwoordelijke staat, rechtvaardige schadebepaling, menselijke maat en onafhankelijkheid. In wekelijkse werksessies met een afvaardiging van beide stuurgroepen zijn deze begrippen uitvoerig besproken en uitgewerkt in een concept-protocol. In opdracht van NCG heeft de TU Delft een voorstel uitgewerkt voor een

beoordelingsmethodiek voor schade. NCG heeft een voorstel een onafhankelijke commissie schade uitgewerkt. De stuurgroepen adviseren hierover.

4.2

NPR

De NEN-commissie heeft een toelichting gegeven op haar voorstel voor een nieuwe Nederlandse Praktijk Richtlijn (NPR). Een nieuwe versie van de KNMI-kaart wordt daarin verwerkt. Met de nieuwe versie van de NPR kan nauwkeuriger worden bepaald of en zo ja hoe gebouwen dienen te worden versterkt. De stuurgroepen hebben van de gelegenheid gebruik gemaakt vragen te stellen naar aanleiding van de methodiek en de aanpassingen van de NPR.

4.3

Nieuwbouw

NCG heeft aan de stuurgroepen de nieuwbouwregeling voorgelegd. De regeling is opgemaakt conform de afspraken uit het MJP 2017-2021. De regeling is per 3 juli 2017 gestart en geldt met terugwerkende kracht per 23 december 2016. De regeling biedt technische ondersteuning en een financiële vergoeding voor de redelijke meerkosten die voortkomen uit de toepassing van de Nederlandse Praktijk Richtlijn 9998 (NPR) bij nieuwbouwprojecten.

De stuurgroepen hebben met de NCG van gedachten gewisseld over de uitwerking van de nieuwbouwregeling. Op verzoek van regionale bestuurders wordt de herijkte nieuwbouwregeling aan een aantal nader te bepalen externe partijen met specialistische kennis van de bouwpraktijk voorgelegd. Als de reflectie tot aanpassing van de regeling leidt ten gunste van de aanvrager, geldt dit met terugwerkende kracht vanaf 23 december 2016.

4.4

Evaluatie Pilot Koopinstrument

De Pilot Koopinstrument is geëvalueerd door OTB van de TU Delft. OTB heeft een presentatie gegeven aan de stuurgroepen van zijn bevindingen. Een van de aanbevelingen van OTB is om een goede norm aan te leggen waaraan makelaars de waarde van de woningen kunnen toetsen. Dat voorkomt veel discussie. De stuurgroepen pleitten voor een vervolg van het koopinstrument en om de opbrengsten van de pilot opnieuw in te zetten voor het opkopen van woningen.

4.5

Addendum MJP

Het addendum bij het MJP 2017-2021 is voorgelegd ter advisering aan de stuurgroepen. De maatschappelijke stuurgroep heeft positief geadviseerd over het addendum in het overleg met de minister van Economische Zaken en NCG. De bestuurlijke stuurgroep is akkoord gegaan met het addendum tijdens het Nationaal Bestuurlijk Overleg (NBO) met de minister van Economische Zaken. In het addendum is opgenomen; het van toepassing verklaren van de NPR voor de versterkingsopgave, de invulling van het inspectie- en engineeringsprogramma tweede helft 2017, de invulling van eigen initiatief door het vervolgen van de pilot Heft in eigen Hand en het voortzetten van het gebruik van de Loss of Containment-methode tot 1 juli 2020 in de chemische industrie. Het addendum is na het NBO geagendeerd bij de colleges in de regio. De colleges van B&W van de twaalf gemeenten en het college van Gedeputeerde Staten hebben ingestemd met het addendum. De minister heeft het addendum, gehoord hebbende de ministerraad, op 7 juli vastgesteld.

5 Kansrijk

5.1 Onderwijs

5.1.1 Scholenprogramma

Projecten in uitvoeringsfase

In de vorige kwartaalrapportage is een aantal projecten genoemd die zichtbaar met de uitvoering zijn begonnen. Een van deze projecten betreft asbestsanering bij de Sint Walfridusschool in Bedum. De asbestsanering is inmiddels afgerond en bouwwerkzaamheden zijn gestart. Het hoofdgebouw wordt bouwkundig versterkt en aan de achterkant komt de nieuwe uitbreiding. Ook is in Bedum gestart met de sloop van het voormalige schoolgebouw van De Horizon en wordt na afronding direct begonnen met de nieuwbouw. De verwachting is dat beide scholen na de kerstvakantie 2017 in gebruik genomen worden.

Samenwerkingsovereenkomsten

Tussen iedere afzonderlijke gemeente, de NAM en de binnen de betreffende gemeente betrokken schoolbesturen zijn afspraken gemaakt met betrekking tot bouwkundige versterking, tijdelijke huisvesting en vervangende nieuwbouw. Deze afspraken zijn vastgelegd in samenwerkingsovereenkomsten. De samenwerkingsovereenkomsten zijn inmiddels getekend door de gemeenten Bedum, Midden-Groningen, Ten Boer, Delfzijl en Appingedam (voor het Voortgezet Onderwijs). De samenwerkingsovereenkomsten voor de gemeenten Loppersum, Eemsum en Appingedam (voor het Primair Onderwijs) worden naar verwachting in het derde kwartaal 2017 ondertekend.

Gemeentesecretarissen

NCG heeft met de gemeentesecretarissen van de betrokken gemeenten gesproken naar aanleiding van enkele signalen over de knelpunten in de uitvoering van het scholenprogramma die relatie hebben met de gemeentelijk organisatie. Door de gemeentesecretarissen is aangegeven dat de uitvoering van het gehele meerjarenprogramma veel vergt van de gemeenten. De gemeentesecretarissen bereiden een notitie voor waarin voorstellen worden gedaan met betrekking tot de organisatie van de uitvoeringsaspecten van het meerjarenprogramma.

5.1.2 Scholen binnen de gemeente Groningen

Op initiatief van de gemeente Groningen is in 2015 bij 120 scholen en gymlokalen in de gemeente onderzoek gedaan naar potentiële risicovolle gebouwonderdelen bij aardbevingen. Bij de helft van de gebouwen, zo is vastgesteld, zijn beperkte maatregelen nodig. De geïnventariseerde gebouwonderdelen zijn doorgegeven aan Centrum Veilig Wonen (CVW). Ingenieursbureau ABT Wassenaar heeft vervolgens samen met CVW de risico's en vervolgaanpak bepaald. Onder regie van de NCG en samenspraak met de gemeente Groningen volgt nu de uitvoering.

De aanpak van de gebouwelementen vraagt om maatwerk en vindt daarom in nauwe samenwerking met de schoolbesturen en schooldirecties plaats. Veel gebouwonderdelen zijn redelijk eenvoudig aan te pakken. Een deel vergt meer tijd door de complexiteit van de benodigde maatregel of het aanvragen van vergunningen, bijvoorbeeld bij monumentale gebouwen. In de maand juni zijn alle schoolbesturen geïnformeerd over de aanpak. De meeste werkzaamheden vinden

zoveel mogelijk buiten schooltijden plaats of op een wijze die zo min mogelijk overlast veroorzaakt voor de scholen.

Besloten is dat de school De Driebond in Engelbert wordt opgenomen in het versterkingsprogramma.

5.2 Zorg

Binnen het zorgprogramma hebben de totstandkoming van de visie op zorg en het inspectieprogramma voor de tweede helft van 2017 centraal gestaan.

Het bureau HHM heeft in opdracht van de stuurgroep zorg diverse groepsgesprekken gehouden in de regio. Genodigden waren diverse stakeholders, variërend van burgers tot professionals, van cliënten tot gemeenten, van zorgkantoor/-verzekeraar tot gebouweigenaren. Naast de groepsgesprekken is een analyse op de zorgbehoefte voor de toekomst gedaan. In september gaat dit tot een visie op zorg in de aardbevingsregio leiden.

De stuurgroep zorg heeft NCG geadviseerd over de zorggebouwen die opgenomen moeten worden in het inspectieprogramma van de tweede helft van 2017. Er is voorwerk gedaan voor communicatie over deze onderzoeken richting bewoners/cliënten/medewerkers. Met alle zorginstellingen, gemeenten en gebouweigenaren is dit gedeeld. Zo werken we samen om zo goed mogelijk met alle betrokkenen in de zorg te communiceren.

5.3 Infrastructuur

5.3.1 Gesprekken met NAM

In het tweede kwartaal van 2017 heeft een bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen Groningen Seaports (GSP), NAM en NCG. Daarin is onder andere constructief gesproken over het belang om een negatief effect op het vestigingsklimaat van bedrijven te voorkomen. GSP en NAM hebben de intentie geuit om te kijken in hoeverre zij, los van het thema seismiciteit, in gezamenlijkheid kunnen bijdragen aan de economische ontwikkeling van de regio. Dit heeft een bredere reikwijdte dan het beleidsveld infrastructuur.

5.3.2 Voortgang projecten

- **Versterkingstraject zeedijk tussen Eemshaven en Delfzijl:**
Het afgelopen kwartaal heeft een afrondend bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen het waterschap Noorderzijlvest, NAM, NCG en het ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM) om tot afronding van de gedeelde vaststelling van de versterkingsopgave voor de zeedijk tussen Eemshaven en Delfzijl te komen en de verdere aanpak hiervan. Dit heeft geleid tot overeenstemming over de inhoudelijke opgave en de bijbehorende kosten. Begin volgend kwartaal vindt de formele afronding plaats.
- **Regionale keringen (Eemskanaal Noordzijde):**
Het overleg tussen het waterschap Noorderzijlvest en NAM over de analyse over de mogelijke noodzaak tot versterking van de regionale keringen is geïntensiveerd. Hierbij zijn deskundigen betrokken die kunnen rekenen op draagvlak bij beide partijen. De provincie als bevoegd gezag is aangehaakt. NCG wordt over de voortgang op de hoogte gehouden. De technisch-inhoudelijke afronding door de specialisten op het gebied van waterbouw en geo-technische engineering hiervan wordt voorzien in de tweede helft van 2017.
- **Onderzoekstrajecten:**
Het maandelijks overleg tussen GSP, NAM en NCG is vervolgd. Er is nader overlegd over het opstarten van een kwalitatieve risicoanalyse haveninfrastructuur in opdracht van GSP. GSP en NAM hebben hierin een

gezamenlijke weg voorwaarts bepaald. Ook heeft een verkennend overleg plaatsgevonden tussen Prorail, NAM en NCG voor mogelijk nader onderzoek naar het regionaal spoor in het kerngebied.

In hoofdstuk 6 Onderzoeken wordt gerapporteerd over de voortgang van de kwalitatieve risico-inventarisatie naar de infrastructuur.

5.4 Industrie

5.4.1 Onderzoeken naar aardbevingsbestendigheid chemische industrie

In de eerste helft van 2017 zijn onderzoeken naar aardbevingsbestendigheid van zoveel mogelijk installaties bij chemiebedrijven gestart. Conform de afspraken in het meerjarenprogramma worden de onderzoeken met de Loss of Containment (LoC)-methode uitgevoerd bij de vijftien bedrijven die het hoogst op de prioriteringslijst staan. Voordat de daadwerkelijke berekeningen plaats kunnen vinden moet er per installatie een Basis of Design (BoD, plan van aanpak) worden opgesteld en goedgekeurd worden door de TU Delft, de opsteller van de rekentoets. Het gaat in totaal om ruim vijftig installaties bij de vijftien bedrijven. Bij bijna de helft hiervan zijn de reviews afgerond en de berekeningen gestart. De eerste berekeningen worden in de zomer van 2017 afgerond.

Op grond van de ervaring met de lopende onderzoeken hebben bedrijven en ingenieursbureaus aan NCG gevraagd om prioritering in de (onderzoeks)werkzaamheden aan te brengen en om te zorgen voor een goede procesbewaking. Hierover zijn in de stuurgroep industrie van 14 juni 2017 afspraken gemaakt. NCG heeft besloten een procesbewaker aan te stellen voor alle lopende onderzoeken bij de bedrijven.

De stuurgroep industrie heeft ook ingestemd met de voorgestelde aanpak voor de overige 200 bedrijven die niet op de prioriteringslijst staan, maar wel op de risicokaart van Groningen. De voorbereidingen hiervoor beginnen na de zomer.

5.4.2 Beoordelingmethodieken

In mei heeft de werkgroep maatgevende aardbevingsbelasting (WMA) onder leiding van Ira Helsloot, op verzoek van NCG, een aanvullend advies over de toepassing van de LoC-methode uitgebracht. Hierin gaat de WMA in op de vraag welke conclusies getrokken kunnen worden als blijkt dat een installatie voldoet aan de toetsnorm. Verder wordt expliciet aandacht besteed aan het aspect van arbeidsveiligheid.

TNO en Deltares hebben hun (concept) risicogebaseerde rekenmethodiek in het afgelopen kwartaal toegepast bij een viertal bedrijven die vorig jaar ook onderdeel waren van een pilot voor de toepassing van de LoC-methode. Uit de pilots blijkt dat beide methoden tot nagenoeg dezelfde conclusies leiden. De ontwikkeling van de TNO en Deltares methodiek wordt het komende half jaar afgerond. Over de (mogelijke) toepassing ervan besluit de stuurgroep industrie in het najaar. Tot slot heeft de stuurgroep industrie in zijn vergadering van 14 juni besloten om het gebruik van de LoC-methode bij de beoordeling van installaties bij chemiebedrijven de komende drie jaar voort te zetten. Het besluit van de stuurgroep is in het addendum van het MJP opgenomen.

5.5 Risico- en crisisbeheersing

Op 19 mei 2017 is met de vaste partners in de crisisorganisatie en NCG het zwaarst denkbare realistische scenario voor een aardbeving doorlopen. Dat had als doel om gezamenlijk de preparatie en uitvoering van de crisisorganisatie te doorleven: wat gaat er goed, wat is al geregeld en wat is nodig om nog beter voorbereid te zijn. Er is al het nodige op orde en tegelijkertijd zijn er nog wensen. Daarover wordt nog

nader gesproken. Een van de verzoeken is deelname van NCG aan het regionaal beleidsteam als deze samenkomt als gevolg van een aardbeving. Dit wordt nader uitgewerkt.

5.6 Agrarische sector

5.6.1 Programma Groninger Schuren en Stallen (PGSS)

De werkgroep PGSS houdt zich bezig met borging van de ruimtelijke kwaliteit (architectuur en erfinrichting) dat aan de orde is wanneer agrariërs gebruik wensen te maken van PGSS. In goed overleg met alle partijen binnen deze werkgroep, inclusief LTO Noord en NAM, wordt verder gewerkt aan het goed inregelen van het proces onder de noemer 'programmatische aanpak agrarische inrichtingen'. De betrokken partijen (gemeenten, provincie Groningen en NAM) zijn benaderd voor een financiële bijdrage aan het programma. De gesprekken hierover, een verkenning van mogelijke financieringsinstrumenten en de inrichting van de sturing op het programma zijn opgestart. Er hebben zich 33 agrariërs uit acht gemeenten aangemeld. Met deze agrariërs zijn initiërende gesprekken gevoerd.

5.7 Energietransitie

De afgelopen periode hebben er een tweetal expertmeetings plaatsgevonden waarbij kansrijke energietransitieprojecten voor de kern Loppersum zijn geïnventariseerd. De projectlijnen en overkoepelende thema's (communicatie, regie en continuïteit) worden de komende maanden verder geconcretiseerd en samengevoegd tot een overkoepelend energietransitieplan waarmee de gemeente Loppersum gezamenlijk met andere partijen in 2030 onafhankelijk van fossiele energie wil zijn. De betrokken partijen presenteren na de zomer hun plan en ondertekenen een intentieverklaring.

De waardevermeerderingsregeling is van kracht en er wordt gewerkt aan de regeling verduurzaming bij versterking (zie hoofdstuk 3).

5.8 Economie

5.8.1 Kleine/lokale aannemers

Over de positie van kleine, lokale aannemers binnen de herstel- en versterkingsopgave is in mei overleg gevoerd tussen CVW, NCG en een groep kleine aannemers. In dit gesprek is met name aandacht besteed aan de mogelijkheid om werkzaamheden bij lokale vaste klanten uit te voeren, het onderscheid in verschillende bouwstromen, voorwaarden die grote aannemers bevorderen en de hoeveelheid administratieve lasten. Op deze punten zijn nadere afspraken gemaakt en toezeggingen gedaan door CVW. Afgesproken is om in de komende jaren ongeveer halfjaarlijks in deze samenstelling overleg te voeren.

5.8.2 Voortgang 1000-banenplan

Om te bevorderen dat werkzoekenden in de regio werk kunnen vinden in de aardbevingsopgave, is de afgelopen periode gewerkt aan verdere implementatie van het zogenaamde 1000-banenplan. In dit plan worden werkzoekenden vanuit een uitkering, maar ook schoolverlaters en zij-instromers intensief begeleid en opgeleid richting de bouwsector. Dit onder andere ook door actief te matchen met werkgevers. Op dit moment worden de activiteiten in dit traject nog relatief kleinschalig uitgevoerd. De afgelopen maanden hebben door inzet van het projectbureau ABC (Arbeids Bemiddelings Coördinatie) 85 personen in de sector Bouw & Techniek een baan gevonden, volgen 35 personen een werkleertraject en nemen 30 personen deel aan een schakeltraject. Daarnaast zijn er acht BBL-

trajecten gestart. Doel is dat deze relatief kleine trajecten opgeschaald worden, zeker wanneer de versterkingsopgave volledig op gang komt. Hiervoor heeft de regio een aanvullende brief naar het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) gestuurd met nadere onderbouwing voor de eerder aangevraagde ondersteuning voor het 1000-banenplan van circa € 6 miljoen.

5.8.3 *Start Bedrijven Adviespunt Bodembeweging*

In mei 2017 is het Bedrijven Adviespunt Bodembeweging (BAB) van NCG officieel van start gegaan. Inmiddels is het BAB actief, zowel digitaal via www.nationaalcoordinatorgroningen.nl/bedrijven als via de inzet van een ondernemersadviseur. Deze adviseur informeert en adviseert bedrijven in individuele gesprekken en in collectief verband. De ondernemersadviseur is wekelijks aanwezig op verschillende versterkingspunten in het gebied en bezoekt individuele ondernemers. In de eerste maanden wordt duidelijk dat de meeste vragen van ondernemers naar boven komen in gebieden waar inspectie en versterking binnenkort plaatsvindt. De ondernemersadviseur werkt in dit geval samen met bewonersbegeleiders. Andere vragen, los van de gebiedsgerichte aanpak, gaan vooral over schadeafhandeling, de nieuwbouwregeling en zorgen over interne veiligheid en bijbehorende verantwoordelijkheid.

5.8.4 *Uitwerking MKB-compensatieregeling*

Binnen de versterkingsopgave moeten ook MKB-bedrijven bouwkundig worden versterkt. Tijdelijke sluiting van deze bedrijven (en eventueel tijdelijke verhuizing) met bijbehorend omzetverlies lijkt onontkoombaar. Om omzetzerving te compenseren, is NCG begonnen met de uitwerking van een MKB-compensatieregeling. Daarmee kan op objectieve en transparante wijze worden bepaald op welke compensatie MKB-bedrijven tijdens de versterking recht hebben. De uitgangspunten zijn in het tweede kwartaal nagenoeg opgeleverd. Besluitvorming en definitieve vormgeving van de compensatieregeling volgt in het derde kwartaal.

5.8.5 *Subsidieverlening EPI-Kenniscentrum en Raad van Advies*

In april heeft de NCG een meerjarensubsidie verleend aan het EPI-Kenniscentrum. De subsidie is bedoeld ter ondersteuning van de activiteiten van het EPI-Kenniscentrum, namelijk het bundelen en ontwikkelen van kennis en het aanbieden van onderwijs op MBO, HBO, WO en post-initieel onderwijs binnen het aardbevingsdossier. NCG benadrukt hiermee het belang van het verbreden van het aardbevingsgerelateerde kennisaanbod voor een breed spectrum van beroepen en vakgebieden. Naast NCG dragen provincie Groningen, Economic Board Groningen en NAM bij aan het EPI-Kenniscentrum. NCG heeft tevens zitting genomen in de nieuw opgerichte Raad van Advies van EPI-Kenniscentrum.

5.8.6 *Erkenningsregister*

Een van de doelen van het meerjarenprogramma (MJP) is om het regionale bedrijfsleven, groot en klein, een sterke positie in te laten nemen bij de uitvoering van het MJP. Daarmee is het van belang om te monitoren welk aandeel het Groninger en het noordelijke bedrijfsleven inneemt binnen de uitvoering, met name bij CVW. Onderstaande tabel maakt dit inzichtelijk. Uit de tabel valt te lezen dat ruim 60% van de erkende vakmensen in het Erkenningsregister uit de provincie Groningen komt en 94% uit Noord-Nederland. Het aandeel Groninger bedrijven in het totaal is nog groter (72%), dat laat zien dat in Groningen relatief veel kleine bedrijven geregistreerd zijn. Voor de uiteindelijke opdrachtverstrekking geldt tot en met mei 2017 dat 62% van de opdrachten aan Groningse bedrijven gegund zijn en 73% aan noordelijke bedrijven. Daarin is opvallend dat veel Friese en Drentse bedrijven dus wel ingeschreven staan in het Erkenningsregister, maar in de praktijk nog niet veel opdrachten hebben uitgevoerd.

Overigens is het Erkeningsregister dynamisch. Zo is sinds 1 januari 2016 van circa 20% van de geregistreerde vakmensen de Erkenning ingetrokken, omdat hun VCA-certificering verlopen is. In deze periode is ongeveer eenzelfde percentage vakmensen nieuw of hernieuwd erkend. Alle erkende vakmensen moeten, naast het beschikken over een VCA-certificering, ook de training 'Communicatie en gedrag in aardbevingsgebieden' volgen. Deze training wordt georganiseerd door EPI-Kenniscentrum.

Tabel 23. Erkeningsregister

	Groningen	Friesland	Drenthe	Overig	Totaal
Erkende vakmensen:					
Perceel 2 ¹⁶ – expertise, inspectie, engineering	201	111	104	115	531
Perceel 3 – uitvoering	2.768	549	742	178	4.237
Totaal	2.969	660	846	293	4.768
Bedrijven met erkende vakmensen:					
Perceel 2 – expertise, inspectie, engineering	94	21	23	16	154
Perceel 3 – uitvoering	562	69	81	45	757
Totaal	656	90	104	61	911
Raamovereenkomsten:					
Perceel 2 – expertise, inspectie, engineering	13	4	2	10	29
Perceel 3 – uitvoering	62	1	7	1	71
Totaal	75	5	9	11	100
Opdrachten:					
Perceel 2 – expertise, inspectie, engineering	380	50	40	338	808
Perceel 3 – uitvoering	413	0	46	3	462
Totaal	793	50	86	341	1.270

5.9 Leefbaarheid

5.9.1 Advisering stuurgroep leefbaarheid

De stuurgroep leefbaarheid heeft in het tweede kwartaal NCG positief geadviseerd over de volgende zaken:

Spoor 1 (gemeenten) Kansrijk Groningen:

- Toekennen bijdrage van € 992.000,- aan gemeente Loppersum voor vijf deelplannen:
 - versterken centrum Loppersum;
 - herstel en upgrade openbare ruimte na grootschalige versterking;
 - uitzonderlijke schoolpleinen;
 - transformatie sociale woningbouwvoorraad Middelstum;
 - warmtenetten Loppersum en Middelstum.
- Toekennen bijdrage van € 1.098.500,- aan gemeente Winsum voor het plan 'De Tirrel'. Het plan bestaat uit het bij elkaar brengen van twee scholen

¹⁶ Perceel 2 = taxaties n.a.v. schademeldingen, inspecties en engineering t.b.v. bouwkundig versterken.
Perceel 3 = uitvoering van schade-herstel, veilig stellen en bouwkundig versterken.

(c.b.s. De Piramiden en o.b.s. Tiggeldobbe) een zorginstelling (De Twaalf Hoven), sportfaciliteiten en recreatie onder één dak.

- Verschuiven sluitingsdatum tender 4 van 1 oktober 2017 naar 1 januari 2018. Daarnaast is een extra tender ingesteld met sluitingsdatum 1 juni 2018.

NCG heeft deze adviezen overgenomen. Daarmee zijn de toekenningen definitief. De betreffende gemeenten zijn geïnformeerd en kunnen van start met hun plannen.

Spoor 3 (inwoners) Kansrijk Groningen:

- Het Loket Leefbaarheid heeft een bijdrage van € 300.000,- ontvangen voor de inkoop van ondersteuning door dorpen. In overleg met het Loket zijn de bestaande criteria aangevuld om deze nieuwe optie mogelijk te maken, zodat dorpen (verenigingen, stichtingen) ondersteuning kunnen inkopen voor bijvoorbeeld planontwikkeling, fondsenwerving of planuitvoer.

NCG heeft dit advies overgenomen. Aanvragen voor het Loket Leefbaarheid kunnen per 1 mei 2017 worden ingediend.

5.9.2 *Uitvoering programma's, Kansrijk Groningen*

Spoor 1 (gemeenten):

- Gemeentelijke herstructureringsprojecten: tender 4 is op 1 april gesloten. Gemeente Winsum en Loppersum kregen een definitieve toekenning voor hun plannen.

Spoor 2 (regio/maatschappelijke organisaties):

- Leefbaarheidsprogramma Dorpsvisies en Landschap: de tweede tender is in april gesloten. Tien dorpen hebben een aanvraag ingediend, de beoordelingscommissie van dit leefbaarheidsprogramma is met de aanvragen aan de slag gegaan. De dorpen krijgen tijd om hun plannen te vervolmaken.
- Leefbaarheidsprogramma Lokale Energietransitie: meerdere energie-initiatieven zijn op weg geholpen met een startsubsidie, o.a. Kantens-Stitswerd-Rottum Duurzaam, Tinallinge, Buurkrachtteam Loppersum, Middelstroom Middelstum en Duurswold.
- Leefbaarheidsprogramma Breedband (snel internet): realisatie van het programma is een stap dichterbij. Drie partijen (Coöperatie Samen Glasvezel Groningen U.A., Breedband Groningen B.V. en Rodin Broadband Groningen B.V.) staan klaar om dit aan te leggen. Komende periode worden de plannen beoordeeld.

Spoor 3 (inwoners):

- Loket Leefbaarheid: per 1 mei 2017 kunnen dorpen bij het Loket Leefbaarheid ondersteuning inkopen. Hier is meteen gebruik van gemaakt. In totaal zijn voor dit onderdeel zes aanvragen toegekend. Tot nu toe zijn binnen de normale regeling van het Loket Leefbaarheid 880 aanvragen toegekend van de in totaal 1.335 binnengekomen aanvragen.

5.10 **Cultureel Erfgoed**

5.10.1 *Erfgoedprogramma*

Op 15 februari 2017 heeft de tijdelijke stuurgroep cultureel erfgoed de contouren van het erfgoedprogramma vastgesteld. De tijdelijke stuurgroep bestaat uit vertegenwoordigers van het Rijk (ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap), de provincie, de twaalf gemeenten in het aardbevingsgebied en NCG.

Er zijn twee ambtelijke bijeenkomsten georganiseerd op 10 april en 29 mei om de contouren verder uit te werken. Tijdens deze bijeenkomsten zijn de volgende visie en doelen uitgewerkt.

De gezamenlijke visie is als volgt:

“Groningen moet Groningen blijven”, met haar eigen, unieke gebiedsidentiteit. Oók in het aardbevingsgebied tijdens en na de uitvoering van schadeherstel en de versterking. Die gebiedsidentiteit wordt voor een groot deel bepaald door het culturele erfgoed en de ruimtelijke samenhang. Daarom werken we aan een sterk, toekomstbestendig Gronings Erfgoed met en voor de mensen die er wonen, werken en verblijven.

De belangrijkste doelen van het erfgoedprogramma zijn:

- Het behouden en doorontwikkelen van Gronings Erfgoed, landschappelijke en ruimtelijke kwaliteit en daarmee de gebiedsidentiteit.
- Optimale balans tussen veiligheid, schadeherstel en behoud van Gronings erfgoed in zijn ruimtelijke context.

Op 6 juli 2017 wordt het concept erfgoedprogramma besproken met de tijdelijke stuurgroep cultureel erfgoed en vervolgens geagendeerd bij de maatschappelijke stuurgroep en bestuurlijke stuurgroep op 20 juli.

5.10.2 *Het erfgoedloket en erfgoedteam*

De Europese aanbesteding van het erfgoedloket en het erfgoedteam is op basis van financiële gronden ingetrokken. De behoefte aan een erfgoedloket is onverminderd groot. Gedeputeerde Staten van Groningen hebben op 27 juni 2017 een subsidieregeling vastgesteld voor een erfgoedloket en een erfgoedadviesteam voor het aardbevingsgebied. Beide zijn onderdeel van het meerjarenprogramma. NCG stelt een bedrag van € 621.000,- beschikbaar voor het erfgoedloket en het erfgoedadviesteam.

5.10.3 *Bescherming beeldbepalende en karakteristieke panden*

De gemeenten in het aardbevingsgebied hebben allen een eenmalige financiële bijdrage van € 25.000,- ontvangen om een lijst op te stellen van beeldbepalende en karakteristieke panden en een ruimtelijke onderlegger. Deze zijn nu in ontwikkeling.

5.11 **Wonen**

Op 18 mei is een kerngroepvergadering woningcorporaties gehouden, bestaande uit de corporaties die betrokken zijn bij de versterking van de eerste 375 woningen. De stuurgroep waarin alle corporaties die in het totale aardbevingsgebied actief zijn, is op 15 juni bijeengekomen. Tijdens de vergaderingen is ingegaan op de huidige actualiteiten op het gebied van regelingen (onder andere waardeermeerderingsregeling, verduurzamingsregeling, STEP-subsidie, nieuwbouwregeling 2017), meerjarenprogramma en de Nederlandse Praktijkrichtlijn 9998. Daarnaast zijn de door NCG bij corporaties geïnventariseerde problemen met bestaande nieuwbouwprojecten en gebiedsgericht werken besproken. In het volgende kwartaal vindt verdere uitdieping van de problemen plaats. De corporaties hebben een toekomstvisie gepresenteerd om het aardbevingsgebied een toekomstperspectief te bieden.

6 Onderzoeken

Een van de taken van NCG is om onderzoek en kennisontwikkeling over aardbevingen en een leefbaar, kansrijk Groningen te stimuleren en coördineren. Kernwoorden zijn daarbij: objectief, onafhankelijk en met draagvlak in de regio.

6.1 Kennisplatforms

NCG wil kennisopbouw en kennisdeling faciliteren via twee kennisplatforms: 'Bouwen en Versterken' en 'Leefbaar en Kansrijk'. In het tweede kwartaal van 2017 zijn de eisen en wensen voor deze twee kennisplatforms uitgewerkt. NCG vindt het belangrijk dat de kennisplatforms verankerd worden in de regio. Dit gaat echter moeilijk met de wettelijke kaders voor aanbesteden en inkopen. NCG zoekt naar mogelijkheden om dit op te lossen.

Kennistafel Bouwen en Versterken

Onderdeel van de kennisplatforms zijn kennistafels. In juni 2017 heeft BuildinG verslag uitgebracht van de eerste pilot-Kennistafel Bouwen en Versterken van november 2016. Het rapport geeft een overzicht van de stand van de kennis op het gebied van bouwen, versterken en schade, zoals die bij de bijeenkomst gedeeld is. Ook zijn tien speerpunten geformuleerd voor vervolgonderzoek. Daarvan wordt een deel inmiddels onderzocht, bijvoorbeeld voor de NPR en het schadeprotocol.

Bij deze kennistafel bleek ook dat behoefte is aan meer deling en duiding van kennis. De kennisplatforms gaan daar een belangrijke rol in spelen. NCG heeft het voornemen eind 2017 een volgende Kennistafel Bouwen en Versterken te laten organiseren.

Kennistafel Leefbaar en Kansrijk

Op 28 juni heeft de eerste Kennistafel Leefbaar en Kansrijk plaatsgevonden. Wetenschappers en professionals gingen in gesprek over weerbaarheid en welzijn van bewoners in het aardbevingsgebied. Rijksuniversiteit Groningen (RUG) organiseerde de kennistafel op verzoek van NCG samen met Hanzehogeschool Groningen, CMO STAMM en GGD Groningen.

Bij de kennistafel waren ongeveer 75 wetenschappers en professionals uit de regio aanwezig, zoals gemeenten, maatschappelijke, kerkelijke en hulpverleningsorganisaties. Samen gingen de deelnemers in gesprek over twee actuele cases, namelijk de versterking van woningen in Appingedam en Ten Boer. Kernvraag was hoe de gezondheid, veerkracht, weerbaarheid en leefbaarheid voor de betreffende bewoners kan worden geborgd, nu en in de toekomst.

De RUG maakt een verslag van de kennistafel en gaat de verzamelde vragen en ideeën voor onderzoek en praktijkprojecten verder uitwerken.

Kennistafel Ondergrond Groningen

Voor het thema ondergrond zet NCG zich in voor kennisopbouw via het Kennisprogramma Effecten Mijnbouw (KEM) van Ministerie van EZ en SodM. Eind maart is een eerste Kennistafel Ondergrond Groningen georganiseerd. Bij deze bijeenkomst waren diverse maatschappelijke en bestuurlijke organisaties uit de regio aanwezig. De kennisvragen die hier naar voren zijn gebracht, zijn in het

tweede kwartaal van 2017 uitgewerkt om voorgelegd te worden aan de wetenschappelijke adviescommissie van het KEM.

6.2 Critical review

Om open en transparant kennis te delen en bediscussiëren wil NCG critical reviews laten organiseren. In het tweede kwartaal van 2017 zijn de eisen en wensen hiervoor uitgewerkt. Net als bij de kennisplatforms vindt NCG het ook bij de critical reviews belangrijk dat ze verankerd worden in de regio. Dit gaat echter moeilijk met de wettelijke kaders voor aanbesteden en inkopen. NCG zoekt ook hier naar mogelijkheden dit op te lossen.

6.3 Review vijf leefbaarheidsonderzoeken

De Universiteit Leiden rondt begin juli de review van de volgende vijf onderzoeken af:

1. WOON /Leefbarometer
2. OTB over leefbaarheid i.c.m. CMO STAMM
3. SPG onderzoek met een Panel
4. Gronings Perspectief
5. APE-onderzoek over schadeafhandeling.

Het onderzoek heeft als doel te bepalen welke onderzoeken benut kunnen worden voor het monitoren van effecten. De laatste bijeenkomst van de stuurgroep voor dit project is geweest op 28 juni 2017. Het rapport komt in juli beschikbaar op de site van NCG.

6.4 CBS Woningmarktontwikkelingen rondom het Groningenveld

NCG wil weten hoe de woningmarkt wordt beïnvloed door de aardbevingen die ontstaan door de gaswinning in het Groningenveld. Daarom heeft NCG het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gevraagd onderzoek te doen naar de ontwikkeling van de huizenprijzen en de verkoopbaarheid van woningen rondom het Groningenveld. CBS brengt twee keer per jaar de woningmarktontwikkelingen rondom het Groningenveld in kaart. Het eerste rapport verscheen in december 2015 en de opdracht loopt in ieder geval tot eind 2018 door.

In mei 2017 heeft CBS wederom een rapport opgeleverd met de woningmarktontwikkelingen. Op verzoek van NCG heeft het CBS niet langer een indeling gebruikt op basis van gemeenten, maar een indeling op basis van buurten. Hierdoor kunnen gedetailleerder verschillen worden weergegeven en kunnen verschillen binnen de regio en in verhouding tot het referentiegebied beter worden weergegeven. Binnen deze gebiedsindeling is onderscheid gemaakt tussen gebieden met een relatief klein, gemiddeld en hoog aandeel woningen met aardbevingsschade. Daarnaast blijven ook de volkshuisvestelijke analyses, zoals de ontwikkeling van de WOZ-waarden en verhuisbewegingen, onderdeel uitmaken van de komende rapporten.

Het volgende rapport staat gepland voor december 2017.

6.5 Evaluatie pilot Koopinstrument

In opdracht van NCG heeft onderzoeksinstituut OTB van de TU Delft de Pilot Koopinstrument geëvalueerd. Het instrument is een proef van NCG om in de kern van het aardbevingsgebied in specifieke omstandigheden te koop staande woningen op te kopen. Het evaluatierapport is in mei 2017 gepresenteerd. Voor het rapport hebben onderzoekers prof. Boelhouwer en dr. Van der Heijden van OTB betrokken partijen geïnterviewd en een enquête gehouden onder de aanvragers. In de

evaluatie bevelen de onderzoekers aan dat er een vervolg moet komen op het koopinstrument.

NCG heeft aangegeven een opkoopinstrument van groot belang te vinden voor bewoners die ondanks uiterste inspanningen niet in staat zijn om hun huis te verkopen en het gevoel hebben 'gevangen' te zitten. NCG gaat daarom in gesprek met NAM en het ministerie van EZ om de mogelijkheden voor een vervolg van de proef te bespreken.

6.6 Vervolg woningmarkt- en leefbaarheidsonderzoek OTB en CMO STAMM

In overleg met de provincie Groningen is besloten het vervolg woningmarkt- en leefbaarheidsonderzoek aardbevingsgebied Groningen van OTB en CMO STAMM mee te nemen in het provinciaal onderzoek naar de woningmarkt in de MEDAL-regio. Het aanbestedingstraject hiervoor loopt op dit moment.

6.7 Regionale Marktindicator Groningen

OTB heeft in opdracht van de Vereniging Eigen Huis (VEH) in 2004 de Eigen Huis Marktindicator (EHM) ontwikkeld. Daarmee kan het vertrouwen onder woonconsumenten in de koopwoningenmarkt worden gemeten. OTB is sindsdien verantwoordelijk voor alle kwartaalpeilingen.

Aan OTB is gevraagd om een regionale steekproef in de provincie Groningen uit te voeren. De opdracht voor deze regionale marktindicator Groningen is in december 2016 door NCG verstrekt aan de TU Delft/OTB. De proef is gestart in januari 2017 en heeft een looptijd van vijf kwartalen. Over elk kwartaal wordt een rapport opgeleverd.

De EHM meet het vertrouwen aan de hand van drie pijlers. Twee van de drie pijlers van de EHM (de algemene koopsituatie en de koopprijsontwikkeling) hebben een regionale component. Regionale verschillen kunnen daardoor vergeleken worden met het landelijk beeld. De derde pijler (de ontwikkeling van de hypotheekrente) kent geen regionale verschillen.

6.8 Gronings Perspectief

In opdracht van NCG meet de Rijksuniversiteit Groningen (RUG), in samenwerking met GGD Groningen en Bureau Onderzoek & Statistiek van de gemeente Groningen, de veiligheids- en gezondheidsbeleving en het toekomstperspectief in de aardbevingsregio. Dit gebeurt met panelonderzoek, een combinatie van vragenlijstonderzoek en kwalitatief onderzoek. De begeleidingscommissie bestaat uit maatschappelijke organisaties, twee gemeenten, GGD, RUG, UMCG en NCG.

In het tweede kwartaal is de vierde vragenlijst onder het panel uitgezet. De resultaten daarvan zijn begin juli gepresenteerd in het derde wetenschappelijke rapport. Naast de resultaten van de vierde vragenlijst wordt in het derde rapport ook gerapporteerd over gegevens van Lifelines. Lifelines is een langdurig gezondheidsonderzoek vanuit het UMCG. Op verzoek van het onderzoek Gronings Perspectief zijn aan de Lifelines deelnemers enkele vragen over de gaswinning gesteld. Alle rapporten zijn te lezen op www.groningsperspectief.nl

6.9 Onderzoek oorzaken schade

Het onderzoek richt zich op de mogelijke oorzaken van schade aan gebouwen, ook daar waar bevingen niet de (enige) oorzaak kunnen zijn. TU Delft voert het onderzoek uit. Het onderzoek heeft enige vertraging opgelopen, doordat het selecteren van studieobjecten meer tijd kost dan ingeschat. De deskresearch,

modelleringswerkzaamheden en bestudering van bewerkte sensordata van TNO zijn bijna afgerond. Naar verwachting wordt het onderzoek eind 2017 opgeleverd.

Een onderdeel van het onderzoek is de bestudering van verschillende studieobjecten in negen verschillende gebieden. Hiervoor maakt de TU Delft een eerste selectie van ongeveer 135 studieobjecten. Uit de bestudering van deze selectie worden vervolgens 65 studieobjecten definitief geselecteerd voor nader onderzoek. De TU Delft gaat bij bepaalde geselecteerde panden aanvullend veldonderzoek verrichten en gebruik maken van beschikbare overige informatie en/of onderzoek.

Voor het selecteren van studieobjecten dienen bewoners en/of eigenaren toestemming te geven om onder andere inspectierapporten van de panden op te vragen bij CVW. Het proces van selectie van studieobjecten kost meer tijd dan aanvankelijk gedacht. In april en mei zijn brieven gestuurd naar mogelijke deelnemers. De respons was echter nog onvoldoende. In juni zijn aanvullende brieven verstuurd.

Voor het gebied Veendam en omgeving zijn voldoende instemmingsformulieren ontvangen. Voor dit gebied zijn de eerste inspectierapporten opgevraagd bij CVW. Wanneer er voldoende instemmingsformulieren voor de andere gebieden zijn ontvangen, worden ook voor die gebieden de inspectierapporten opgevraagd bij CVW.

Op 6 juni is in zowel de begeleidingsgroep als de klankbordgroep de laatste stand van zaken besproken. Deze is toegelicht door de TU Delft. In september komen beide groepen weer bij elkaar.

6.10 Methodiek voor beoordeling schade

Gekoppeld aan het nieuwe schadeprotocol heeft NCG een uitvraag gedaan aan de TU Delft om een advies uit te brengen over de wijze waarop schades onderzocht en beoordeeld zouden moeten worden. Een concept van dit advies is met de stuurgroepen gedeeld. Definitieve besluitvorming hierover volgt in het proces van het protocol als geheel.

6.11 Meetinstrumentarium

Antea Group heeft het rapport 'verschilanalyse meetinstrumentarium' opgeleverd. Het onderzoek moet de vraag beantwoorden of de huidige meetnetten voldoende informatie opleveren voor wetenschap, overheid, burgers en bedrijven. Uit dit rapport komt naar voren dat:

- Het huidige meetinstrumentarium voldoende is voor het meten van aardbevingen en van trillingen in gebouwen.
- Aanbevolen wordt het KNMI-meetnet in zuidelijke richting iets uit te breiden.
- Aanbevolen wordt om ook de meetdata van het TNO-meetnet openbaar te maken. Op dit moment worden alleen de meetdata van KNMI openbaar gemaakt.
- Aanbevolen wordt om nader onderzoek te doen naar de toepassing van tiltmeters. Metingen met tiltsensoren zijn mogelijk nuttig om de scheefstand of de constructieve vervorming van een object te meten. De oorzaken en gevolgen van opgetreden scheefstand of vervorming van objecten is niet altijd eenduidig te bepalen en daarom wordt nader onderzoek aanbevolen.

NCG heeft het rapport ter advisering voorgelegd aan verschillende partijen. Antea Group heeft een presentatie van het rapport aan belanghebbenden gegeven. Op basis van het rapport en de adviezen van partijen en belanghebbenden doet NCG aanbevelingen over het meetinstrumentarium aan de minister van Economische

Zaken, KNMI, TNO en NAM. Voordat deze aanbevelingen worden verstuurd, wordt het besproken in de bestuurlijke en maatschappelijke stuurgroep.

6.12 Industrie

Op verzoek van NCG heeft de werkgroep maatgevende aardbevingsbelasting, onder leiding van Ira Helsloot, een aanvullend advies over de toepassing van de LoC-methodiek uitgebracht. In dit aanvullend advies gaat de werkgroep in op vragen die door de stuurgroep industrie over de methodiek zijn gesteld.

TNO en Deltares hebben de risicogebaseerde rekenmethodiek verder ontwikkeld. De rekenmethodiek is het afgelopen half jaar uitgeprobeerd bij vier bedrijven die in het najaar van 2016 ook met de LoC-methodiek zijn getoetst. Beide berekeningen geven nagenoeg dezelfde conclusies. De risicogebaseerde rekenmethodiek moet nog op een aantal punten worden gevalideerd. De afronding van deze methodiek vindt de komende maanden plaats.

6.13 NEN

Sinds december 2015 is de Nederlandse Praktijk Richtlijn 9998 aardbevingsbestendig bouwen beschikbaar. Alle inspecties en berekeningen onder regie van NCG worden tegen de achtergrond van deze NPR uitgevoerd. Onder meer op basis van de opgedane ervaringen en vanwege nieuwe wetenschappelijke inzichten heeft NCG de conclusie getrokken dat voor een aantal onderdelen nadere uitwerking en verbetering van de NPR gewenst is. In het najaar van 2016 heeft NCG hiervoor een opdracht gegeven aan het Nederlandse Normalisatie Instituut (NEN). Het gaat dan onder meer om een update van de seismische belasting, 'vallende objecten', 'verweking van de ondergrond' en de 'te hanteren berekeningsmethodieken'. Uitgangspunt bij de update van de seismische belasting is de nieuwe peakgroundacceleration (pga)-contourenkaart van de KNMI die op 15 juni 2017 is gepubliceerd. Deze kaart is in de geactualiseerde versie van de NPR opgenomen die op 22 juni 2017 is gepubliceerd. Met de geactualiseerde NPR is het ook mogelijk om de effecten van vallende objecten (omvallende binnenmuren, het bezwijken van balkons, topgevels, en dergelijke), verweking (het verschijnsel dat de ondergrond zijn draagkracht verliest bij aardbevingen) en de te hanteren grenzen voor het stadium 'Near Collapse' bij de verschillende berekeningsmethodieken nauwkeuriger te bepalen. In het addendum is bepaald dat de geactualiseerde versie van de NPR wordt gebruikt voor de versterkingsopgave en berekeningen in het kader van de nieuwbouw vanaf 1 juli 2017.

6.14 Infrastructuur

In het tweede kwartaal is een nadere en verdiepende vertaalslag gemaakt in de bepaling van de technische kwetsbaarheid van infrastructuur voor de seismische dreiging. De eerste versie van de eindrapportage is opgesteld en besproken in het kernteam van het Platform Aardbevingsbestendige Infrastructuur (PAI). Deze versie wordt eind juni toegelicht aan de leden van PAI. Parallel vindt verwerking van commentaar plaats tot een concept eindrapportage. Deze wordt geagendeerd in een nog te plannen Bestuurlijk Overleg Infra in het derde kwartaal. Daarmee kan tot volledige afronding op bestuurlijk niveau worden gekomen voor dit onderzoekstraject. Hieraan wordt ook het publicatiemoment van het onderzoek gekoppeld.

6.15 Proeftuin Onderdendam

Op basis van de dorpsvisie van Onderdendam is samen met belanghebbenden een voorzet gemaakt van de mogelijke projecten die in 2017 kunnen worden opgepakt. De besluitvorming over de proeftuin en de eerste concrete projecten worden rond het zomerreces verwacht.

7 Organisatie

7.1 Personele bezetting

Het personeel van NCG is verdeeld over een vestiging in Groningen en in Den Haag. Van de medewerkers in Groningen werkt 82 fte aan de Paterswoldseweg in Groningen en 40 fte op de versterkingspunten. Deze zes versterkingspunten zijn: Slochteren, Ten Boer, Delfzijl, Appingedam, Loppersum en Eemsmond.

De Arbitrer Bodembeweging en de Commissie Bijzondere Situaties voeren onderdelen van het meerjarenprogramma uit maar opereren onafhankelijk van NCG. NCG voorziet wel in de huisvesting en benodigde middelen, vandaar dat de aantallen fte wel opgenomen zijn in onderstaand overzicht.

In de onderstaande tabel is de verdeling van het aantal fte over de verschillende vestigingen weergegeven.

Tabel 24. Stand personeel op 30-06-2017

	Fte's
Directie Groningen	122,3
• Locatie Paterswoldseweg	82,1
• Versterkingspunten	40,2
Directie Den Haag	17,6
Totaal NCG	139,9
<i>Waarvan stagiaires</i>	0
Arbiters	8,6
Commissie Bijzondere Situaties	2

Ten opzichte van het eerste kwartaal 2017 is de NCG met 2,4 fte gegroeid. Deze toename ligt in Groningen;

- 1,15 fte bij de Locatie Paterswoldseweg
- 1,25 fte bij de Versterkingspunten

Bij de Arbitrer Bodembeweging is de bezetting met 0,89 fte toegenomen, de bezetting van de Commissie Bijzondere Situaties is onveranderd.

7.2 Afhandeling klachten en Wob-verzoeken

7.2.1 Klachten

In het tweede kwartaal zijn dertien klachten binnengekomen waarvan acht niet in behandeling zijn genomen. De klachten die niet in behandeling zijn genomen hadden betrekking op:

- De uitvoering van de waardevermeerderingsregeling; deze klachten zijn doorgezonden aan het Samenwerkingsverband Noord-Nederland die een eigen klachtenprocedure heeft.
- Reguliere schadeafhandeling; deze klachten zijn doorgezonden aan Centrum Veilig Wonen die een eigen klachtenprocedure heeft.
- Het advies van de Commissie Bijzondere Situaties; hierop is schriftelijk gereageerd door de klachtenprocedure bij de Commissie Bijzondere Situaties uit te leggen.

De vijf klachten die wel in behandeling zijn genomen betroffen de afhandeling van complexe schade (1), bejegening (1) en versterkingsaanvragen (3). In het tweede kwartaal is één klacht informeel afgehandeld. Op dit moment zijn er 7 klachten in behandeling.

Tabel 25. Klachten

Klachten	Q2	2017	Cumulatief (vanaf Q4 2016)
Ontvangen klachten	13	19	30
• Waarvan niet bestemd voor NCG	8	11	16
• Waarvan in behandeling	4	7	n.v.t.
• Waarvan informeel afgehandeld	1	1	7
• Waarvan formeel afgehandeld	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

7.2.2 Wob-verzoeken

Wanneer een burger meer wil weten over beleid en uitvoering kan hij een verzoek doen tot openbaarmaking van bepaalde overheidsinformatie (Wob-verzoek). Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal Wob-verzoeken.

Tabel 26. Wob-verzoeken

Wob-verzoeken	Q2	2017	Cumulatief (vanaf Q4 2016)
Ontvangen Wob-verzoeken	4	5	7
In behandeling (stand op 30-06-2017)	5	n.v.t.	n.v.t.
Afgehandeld	1	1	2

8 Financiën

8.1 Inleiding

In deze financiële paragraaf wordt gerapporteerd over de bestedingen van het meerjarenprogramma en over de bestedingen die vanuit het bestuursakkoord en aanvullend bestuursakkoord beschikbaar zijn gesteld door de NAM, gemeenten en provincie. De uitgaven zijn bijgewerkt tot en met het tweede kwartaal van 2017.

In deze rapportage is het format van de eerste kwartaalrapportage 2017 aangehouden. Bestedingen maar ook overhevelingen van budgetten, bijvoorbeeld naar het gemeentefonds, worden aangemerkt als uitgaven. Op deze wijze kan verantwoording worden gegeven over het totaal aan beschikbaar gesteld budget over de looptijd van de NCG.

8.2 Meerjarenprogramma, begrotingsmutaties en bestedingen NCG

De meerjarenbegroting van NCG loopt van 2016 tot en met 2024. Voor de duur van het programma is in 2016 € 430 miljoen beschikbaar gesteld, € 96 miljoen voor het apparaatskostenbudget en € 334 miljoen voor het programmabudget. Hiervan is € 244 miljoen beschikbaar gesteld vanuit de aardgasbaten. De onderdelen van de NCG-begroting die hiermee gefinancierd worden, kennen een 100% eindejaarsmarge (100% EJM). Dit betekent dat budget dat in een bepaald jaar niet volledig wordt benut, meegenomen kan worden naar toekomstige jaren en dus beschikbaar blijft voor de uitvoering van het meerjarenprogramma. Het gaat om de hieronder weergegeven onderdelen B1, B4, B5, B6, B7 en B8.

Tabel 27. Bestedingen en begrotingsmutaties t/m tweede kwartaal 2017 (bedragen x € 1.000)

	100% EJM	Begroting MJP 2016-2024 (oorspronkelijk) (A)	Mutaties t/m 2017 (B)	Begroting MJP 2016-2024 (aangepast) (C=A+B)	Bestedingen cum t/m Q2 2017 (D)	Bestedingen in 2017 t/m Q2	Bestedingen in 2017 Q2
A. Apparaatskosten NCG (art. 40)	nee	96.000	818	96.818	19.789	6.803	2.984
B. Programmakosten							
B.1 Verduurzamingsopgave uit aardgasbaten (niet kader relevant)	ja	125.000	0	125.000	47.840	30.215	215
B.2 Verduurzaming (kader relevant)	nee	40.000	-18.500	21.500	0	0	0
B.3 Scholenprogramma NCG (OCW)	nee	50.000	0	50.000	3.000	3.000	0
B.4 Fonds Achterstallig Onderhoud en Inzet Woningmarkt	ja	14.000	0	14.000	1	1	1
B.5 Onderzoeksbudget	ja	30.000	0	30.000	3.059	1.065	272
B.6 Compensatie gemeenten / provincie	ja	20.000	0	20.000	5.273	0	0
B.7 Werkbudget	ja	55.000	200	55.200	4.429	2.486	756
B.8 Bijdrage RVO	ja	0	70	70	174	24	24
B. Programmakosten NCG (art. 5)	mix	334.000	-18.230	315.770	63.776	36.791	1.268
Totaal		430.000	-17.412	412.588	83.565	43.594	4.252

In de kolom begroting MJP 2016-2024 zijn de totaalbedragen weergegeven die beschikbaar zijn voor NCG in de periode 2016-2024, zoals weergegeven in de Kamerbrief van 6 juni 2016 'Financiering meerjarenprogramma aardbeviingsbestendig en kansrijk Groningen' (TK 33.529 nr.256).

A. Apparaatskosten

De uitgaven voor apparaatskosten bedragen in het tweede kwartaal € 2,9 miljoen. Deze uitgaven bestaan uit salariskosten, inhuur, overige personele kosten en materiële kosten waaronder huisvestingskosten.

B.1 Verduurzamingsopgave uit aardgasbaten (niet kader relevant) en B3 scholenprogramma

Uit deze begrotingsonderdelen wordt meerjarig de nieuwe waardevermeerderingsregeling en het scholenprogramma gefinancierd. NCG heeft in het kader van het scholenprogramma met de gemeenten, de betrokken scholenbesturen en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) een bestuurlijke afspraak gemaakt over de verdeling van de rijksbijdrage van € 73,5 miljoen, die loopt via het gemeentefonds. Het scholenprogramma wordt voor € 23,5 miljoen gefinancierd vanuit het programma onderdeel 'B.1 Verduurzamingsopgave uit aardgasbaten', en voor € 50 miljoen uit het programma onderdeel 'B3 Scholenprogramma NCG' (OCW)".

De middelen voor het scholenprogramma zijn bij de voorjaarnota 2017 van de begroting van het ministerie van Economische Zaken overgeheveld naar het Gemeentefonds. Via het Gemeentefonds komen de middelen beschikbaar aan de in het scholenprogramma deelnemende gemeenten. De NCG blijft via de kwartaalrapportages over de inzet van deze middelen rapporteren.

De totale uitgaven op de verduurzamingsopgave zijn in het tweede kwartaal met € 0,215 miljoen toegenomen tot € 47,840 miljoen. Deze toename betreft uitvoeringskosten van de waardevermeerderingsregelingen. In 2016 heeft een eerste verrekening van het scholenprogramma plaatsgevonden door € 17,625 miljoen over te maken naar het Gemeentefonds. De nieuwe waardevermeerdering regeling voor schadegevallen is opengesteld op 3 april 2017. De regeling wordt uitgevoerd door het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN). In 2017 is € 40 miljoen beschikbaar voor de regeling. Een voorschotbedrag van € 30 miljoen is overgemaakt.

B.2 Verduurzaming (kader relevant)

De € 40 miljoen voor het onderdeel 'B2 verduurzaming (kader relevant)' is meerjarig beschikbaar om bij de versterkingsopgave van woningen te voorzien in koppelkansen voor verduurzaming. De eerste woningen worden in het laatste kwartaal van 2017 versterkt. Vanaf dat moment zijn er uitgaven te verwachten.

B4 Fonds achterstallig onderhoud en inzet woningmarkt.

De NCG heeft in totaal € 14 miljoen beschikbaar voor een regeling achterstallig onderhoud (€ 4 miljoen) en voor het opzetten van een woonbedrijf (€ 10 miljoen). De regeling achterstallig onderhoud zal naar verwachting primair een functie hebben voor oude/monumentale gebouwen. De versterkingsopgave van NCG leidt ook tot vastgoed gerelateerde activiteiten zoals het opkopen, verkopen en/of slopen van woningen. Deze activiteiten worden ondergebracht in een op te richten woonbedrijf.

B.5 Onderzoeksbudget

Een belangrijk deel van de gebudgetteerde uitgaven dit jaar heeft betrekking op het onderzoek voor de NPR (Nederlandse Praktijkrichtlijn aardbevingen). Slechts een beperkt deel van de kosten is tot nu toe in rekening gebracht. Ook de uitgaven voor de reeds opgeleverde PGA kaart worden nog in rekening gebracht.

B.6 Compensatie gemeenten

In de bestuurlijke stuurgroepvergadering van 1 juni 2017 is overeenstemming bereikt over de verdeling van de bijdrage van NCG aan gemeenten en provincie. Uitbetaling vindt plaats in juli.

B.7 Werkbudget

In dit programmaonderdeel zijn onder andere middelen opgenomen voor ondersteuning van project- en stuurgroepen, gebiedsgericht werk, subsidies, communicatieve ondersteuning, monitoringsactiviteiten en voorzieningen (diverse loketten). Daarnaast is budget gereserveerd als dekking voor potentiële groei van het apparaat. Aan het werkbudget is dit jaar € 0,2 miljoen toegevoegd als dekking voor mogelijke proefprocessen. De uitgaven in het tweede kwartaal hebben voor een belangrijk deel betrekking op bijdragen aan maatschappelijke groeperingen.

8.3

Uitgavenontwikkeling bestuursakkoord en aanvullende afspraken

Naast de middelen die vanuit het Rijk beschikbaar zijn gesteld voor het meerjarenprogramma zijn destijds via het bestuursakkoord en het aanvullende bestuursakkoord middelen ingebracht door NAM en door de gemeenten en provincie. In het aanvullend akkoord zijn destijds regelingen vermeld waarvoor nog geen financiële uitwerking was opgenomen. Inmiddels heeft deze uitwerking plaatsgevonden en daarmee is het totale bedrag opgelopen naar € 1,3 miljard.

Tabel 28. Bestuursakkoord + aanvullende toezeggingen (bedragen x 1 miljoen)

	Plafond bedrag	Akkoord 2014 t/m 2018 incl. aanvulling	Aanvul- lende toe- zegging	Totale middelen	Uitgaven t/m Q2 2017*	Uitgaven in 2017 t/m Q2*	Uitgaven in Q2 2017*
NAM							
Spoor 1: Veiligheid en preventieve versterking	nee	600,0		600,0	513,8	120,3	81,4
Spoor 2: Schade afhandeling**	nee	250,0		250,0	598,0	40,8	23,4
Spoor 2: Overig instrumentarium***	ja/nee	210,0		210,0	190,5	26,0	10,9
Spoor 3: Leefbaarheid	ja	60,0		60,0	22,7	9,5	5,8
Spoor 4: Economisch perspectief	ja	65,0		65,0	52,1	13,0	0,0
Aanvullend pakket stad Groningen	ja	50,0		50,0	35,7	11,6	3,5
Bijdrage NAM aan programma NCG	ja		7,0	7,0	0,0	0,0	0,0
Subtotaal NAM		1.235,0	7,0	1.242,0	1.412,9	221,3	124,9
Provincie en gemeenten							
Spoor 3 Leefbaarheid	ja	25,0		25,0	25,0	0,0	0,0
Spoor 4: Economisch perspectief (provincie)	ja	32,5		32,5	32,5	0,0	0,0
Subtotaal provincie en gemeenten		57,5	0,0	57,5	57,5	0,0	0,0
Totaal		1.292,5	7,0	1.299,5	1.470,4	221,3	124,9

*Voor de maand juni is een inschatting gemaakt van de kosten. In de 3de kwartaal rapportage zullen de werkelijke kosten voor juni worden meegenomen in de berekening.

**Spoor 2 schade afhandeling is inclusief opkoop van woningen en maatregelen Forum.

***Spoor 2 onderdelen waardevermindering, -vermeerdering, nieuwbouw, commissie bijzondere situaties, regeling achterstallig onderhoud en opkoopregeling.

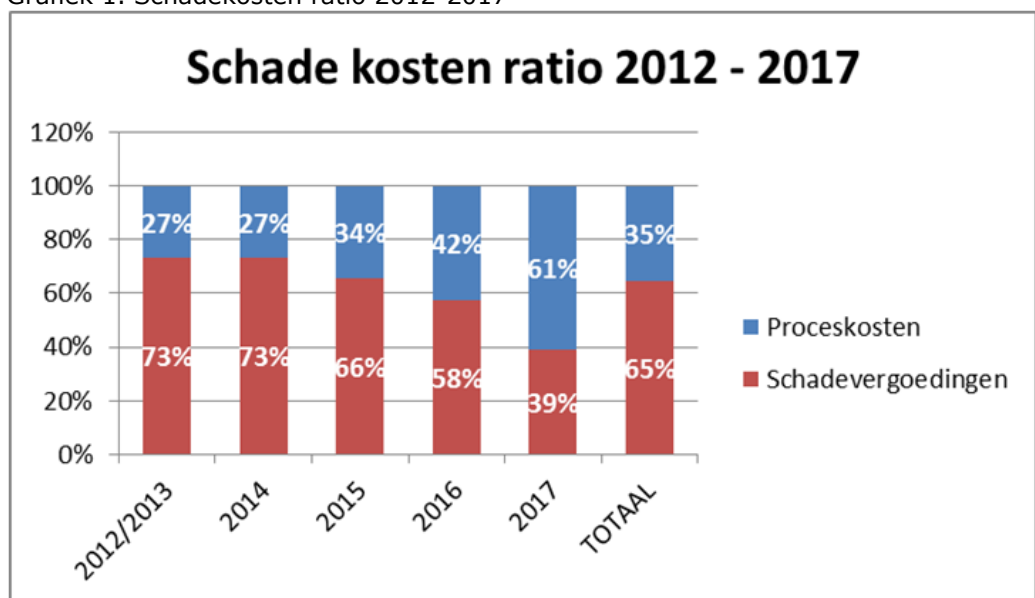
Toelichting NAM spoor 2 schade afhandeling

Zoals uit het overzicht blijkt zijn de kosten voor NAM voor schade significant hoger dan ten tijde van het ondertekenen van het bestuursakkoord was begroot. Ook de versterkingsopgave gaat meer kosten dan destijds voorzien.

8.3.1 Kostenverhouding schadeafhandeling

In de periode augustus 2012 tot en met juni 2017 is € 496,4 miljoen besteed gerelateerd aan schade door bodembeweging (opkoop van woningen en maatregelen aan forum buiten beschouwing gelaten). Daarvan is € 320,5 miljoen besteed aan directe kosten voor schadecompensatie of schadeherstel. Een bedrag van € 175,9 miljoen is besteed aan het proces van schadeafhandeling. Dit betekent dat tot en met het tweede kwartaal van 2017 65% van de uitgaven voor schadeafhandeling is besteed aan directe kosten voor schadecompensatie en schadeherstel en 35% aan proceskosten. De trend die al eerder zichtbaar was, zet zich door.

Grafiek 1. Schadekosten ratio 2012-2017¹⁷

Tabel 29. Schadekosten ratio 2012-2017¹⁸

	2012/2013	2014	2015	2016	2017	Totaal
Proceskosten	8,9	32,8	66,8	47,7	19,7	175,9
Schadevergoedingen	24,5	90,5	128,2	64,7	12,7	320,5
Totaal	33,3	123,3	195	112,4	32,4	496,4

N.B. In de tabel bestuursakkoord is een bedrag van € 598 miljoen weergegeven gerelateerd aan schade. Dit hogere bedrag is inclusief opkoop van woningen en de aardbevings-gerelateerde kosten gemoeid met het Forum in Groningen. Deze kosten worden in deze tabel over verhoudingen buiten beschouwing gelaten.

¹⁷ Gegevens in deze grafiek zijn gebaseerd op gegevens zoals ontvangen van NAM op 28 juni 2017.

¹⁸ Gegevens in deze tabel zijn gebaseerd op gegevens zoals ontvangen van NAM op 28 juni 2017.

Nationaal Coördinator Groningen

Postbus 3006 | 9701 DA Groningen

T 088 041 44 44

info@nationaalcoordinatorgroningen.nl

www.nationaalcoordinatorgroningen.nl